

**UNIVERSITATEA „NICOLAE TITULESCU” - BUCUREȘTI
FACULTATEA DE DREPT**

TEZA DE DOCTORAT

TEMA:

**DREPTURILE CREDITORILOR
ASUPRA PATRIMONIULUI
DEBITORULUI ÎNTEMEIATE PE
GAJUL GENERAL**

- REZUMAT-

Conducător științific:

Prof. univ. dr. GABRIEL BOROI

Doctorand:

POSTELNICU (COJOCARU)

LUCREȚIA ALBERTINA

BUCUREȘTI

2011

I. PLANUL LUCRĂRII

TITLUL I - GAJUL GENERAL AL CREDITORILOR

CAPITOLUL I - NOȚIUNEA DE PATRIMONIU

SECȚIUNEA I - CONSIDERAȚII INTRODUCTIVE

SECȚIUNEA II - CONSIDERAȚII ISTORICE ALE IDEII DE PATRIMONIU

§1. Teoria personalistă a patrimoniului

§2. Teoria patrimoniului – scop

§3. Teoria modernă a patrimoniului

SECȚIUNEA III - NOȚIUNEA DE PATRIMONIU ÎN DOCTRINA ROMÂNEASCĂ.

REGLEMENTAREA LEGALĂ ACTUALĂ A PATRIMONIULUI ÎN DREPTUL CIVIL ROMÂN. REGLEMENTAREA LEGALĂ ÎN LUMINA NOULUI COD CIVIL

§1. Noțiunea de patrimoniu în doctrina românească

§2. Reglementarea legală actuală a patrimoniului în dreptul civil român. Reglementarea legală în lumina Noului Cod civil

SECȚIUNEA IV - ELEMENTE DEFINITORII ALE NOȚIUNII DE PATRIMONIU

§1. Patrimoniul este o universalitate juridică

§2. Patrimoniul este un atribut al personalității

2.1. Elementele patrimoniale active sau pasive aparțin doar titularului

2.2. Numai persoanele au un patrimoniu și orice persoană are un patrimoniu

2.3. O persoană nu poate avea decât un singur patrimoniu

2.4. Patrimoniul este unitar, dar divizibil

2.5. Patrimoniul este inalienabil

§3. Patrimoniul este alcătuit din drepturi și obligații cu valoare economică

3.1. Drepturile și obligațiile ce compun patrimoniul au o valoare patrimonială

3.1.1. Drepturile patrimoniale

3.1.2. Drepturi patrimoniale în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, circumscrise noțiunii de „bun” în sensul art. 1 Protocolul nr. 1 al Convenției Europene a Drepturilor Omului

3.1.3. Obligații patrimoniale

3.1.4. Valoarea economică a patrimoniului

3.2. Patrimoniul este alcătuit din drepturi și obligații cu valoare economică, iar nu din bunurile care formează obiectul acestora

SECȚIUNEA V - DEFINIREA NOȚIUNII DE PATRIMONIU

SECȚIUNEA VI - GAJUL GENERAL AL CREDITORILOR CHIROGRAFARI – FUNCȚIE A PATRIMONIULUI

CAPITOLUL II - DREPTUL DE GAJ GENERAL

SECȚIUNEA I - DREPTUL DE GAJ GENERAL. REGLEMENTARE LEGALĂ, ÎN LUMINA ACTUALULUI COD CIVIL ȘI A NOULUI COD CIVIL

SECȚIUNEA II - DREPTUL DE GAJ GENERAL. NOȚIUNE

SECȚIUNEA III - TITULARII DREPTULUI DE GAJ GENERAL

SECȚIUNEA IV - TRĂSĂTURILE DREPTULUI DE GAJ GENERAL

§1. Dreptul de gaj general este o garanție generală

§2. Dreptul de gaj general este o garanție comună

§3. Dreptul de gaj general este o garanție proporțională

§4. Debitorul nu este deposedat de bunurile sale

§5. Dreptul de gaj general nu conferă creditorilor dreptul de urmărire și nici dreptul de preferință

§6. Dreptul de gaj general există indiferent de schimbările sau fluctuațiile care au loc în patrimoniu

SECȚIUNEA V - LIMITĂRI ALE DREPTULUI DE GAJ GENERAL

§1. Bunurile neurmăribile aparținând persoanelor fizice

1.1. Bunuri exceptate de la urmărirea silită ca inalienabil

- 1.1.1. Drepturi și bunuri inalienabile și inesesizabile prevăzute de lege
- 1.1.2. Bunuri inalienabile în temeiul voinței părților
- 1.1.3. Dispozițiile Noului Cod civil în materie de inalienabilitate voluntară, respectiv inesesizabilitate voluntară

1.2. Bunuri alienabile exceptate de la urmărirea silită

- 1.2.1. Bunuri neurmăribile
- 1.2.2. Bunuri care se pot urmări numai în mod condiționat
- 1.2.3. Salariul debitorului și alte venituri periodice realizate din muncă, precum și din veniturile asimilate salariului
- 1.2.4. Limitări ale dreptului creditorului chirografar de a urmări imobilele debitorului
- 1.2.5. Limitări ale dreptului creditorului de a urmări bunurile debitorului care fac obiectul unei mase patrimoniale
- 1.2.6. Limitări ale dreptului creditorului chirografar de a urmări bunurile debitorului care fac obiectul unei mase patrimoniale prevăzute de Noul Cod civil

§2. Bunurile neurmăribile aparținând persoanelor juridice

2.1. Bunuri exceptate de la urmărirea silită ca inalienabile

2.2. Bunurile din patrimoniul instituțiilor publice, ce se pot urmări numai în mod condiționat

2.3. Bunurile din patrimoniul societăților comerciale

SECȚIUNEA VI - CONCLUZII

TITLUL II - MIJLOACE DE PROTECȚIE DE DREPT SUBSTANȚIAL ALE CREDITORILOR FUNDAMENTATE PE GAJUL GENERAL ASUPRA PATRIMONIULUI DEBITORULUI

CAPITOLUL I - RELATIVITATEA ȘI OPOZABILITATEA EFECTELOR CONTRACTULUI

SECȚIUNEA I-RELATIVITATEA ȘI OPOZABILITATEA EFECTELOR CONTRACTULUI

SECȚIUNEA II-RELATIVITATEA ȘI OPOZABILITATEA EFECTELOR CONTRACTULUI ÎN NOUL COD CIVIL

CAPITOLUL II - ACȚIUNEA OBLICĂ

SECȚIUNEA I - NOȚIUNEA ACȚIUNII OBLICE

§1. Aspecte introductive

§2. Reglementare juridică și scop

2.1. Reglementare juridică

2.2. Scop

§3. Semnificația denumirii. Definiții enunțate în doctrină și jurisprudență. Fundament juridic și natură juridică

3.1. Semnificația denumirii. Distincție față de acțiunea directă, reprezentarea și subrogația personală

3.2. Definiții enunțate în doctrină și jurisprudență

3.3. Fundament juridic și natură juridică

SECȚIUNEA II - DOMENIUL ACȚIUNII OBLICE

§1. Considerații generale

§2. Principiu. Creditorii pot exercita toate drepturile și acțiunile debitorului cu caracter patrimonial

§3. Excepție. Drepturi și acțiuni exclusiv personale debitorului

3.1. Excluderi legate de natura sau caracterul drepturilor exercitate

3.1.1. Excluderea drepturilor nepatrimoniale

3.1.2. Excluderea drepturilor patrimoniale inesesizabile

3.2. Limite ținând de libertatea debitorului

3.2.1. Libertatea patrimonială a debitorului

3.2.2. Libertatea morală a debitorului

SECȚIUNEA III - CONDIȚII DE EXERCITARE A ACȚIUNII OBLICE

§1. Condiții privitoare la reclamant

1.1. Calitatea de creditor

1.2. Interesul de a acționa

1.3. Calitățile creanței invocate

1.3.1 Calități indiferente

1.3.2 Condiții cerute

§2. Condiții privitoare la debitor

§3. Condiții privitoare la terț

SECȚIUNEA IV - EFECTELE ACȚIUNII OBLICE

§1. Relația între creditor și terț

1.1. Absența limitărilor prin creanța invocată

§2. Situația debitorului

§3. Relația între reclamant și ceilalți creditori ai debitorului

SECȚIUNEA V - REGLEMENTAREA ACȚIUNII OBLICE ÎN NOUL COD CIVIL

SECȚIUNEA A VI-A - CONCLUZII ȘI PROPUȘI DE LEGE FERENDA

CAPITOLUL III - ACȚIUNEA PAULIANĂ

SECȚIUNEA I - NOȚIUNEA ACȚIUNII PAULIENE

§1. Aspecte introductive

§2. Originea acțiunii pauliene

§3. Reglementare juridică. Scop. Definiții enunțate în doctrină și jurisprudență. Fundament juridic

3.1. Reglementare juridică

3.2. Scopul acțiunii pauliene

3.3. Definiții enunțate în doctrină și jurisprudență. Fundament juridic

SECȚIUNEA II - CONDIȚIILE NECESARE ADMITERII ACȚIUNII PAULIENE

§1. Condițiile pe care trebuie să le îndeplinească dreptul de creanță al reclamantului

1.1. Anterioritatea creanței

1.2. Certitudinea, lichiditatea și exigibilitatea creanței

1.3. Necesitatea existenței unui titlu executoriu

§2. Actul atacat să fi creat creditorului un prejudiciu

2.1. Actul atacat să fie un act de însărăcire a debitorului

2.2. Actul de înstrăinare să fi cauzat debitorului starea de insolvabilitate

§3. Frauda debitorului

§4. Complicitatea terțului la fraudă (*consilium fraudis*) debitorului cu care a încheiat actul atacat

4.1. Actele cu titlu oneros. Condiția complicității terțului

4.2. Actele cu titlu gratuit. Caracterul indiferent al bunei - credințe a beneficiarului

§5. Situația subdobânditorilor

SECȚIUNEA III - DOMENIUL DE APLICARE AL ACȚIUNII PAULIENE

§1. Principiu. Aplicarea acțiunii pauliene în cazul tuturor actelor juridice

§2. Excepțiile de la principiul aplicării acțiunii pauliene în cazul tuturor actelor juridice

2.1. Actele relative la drepturi extrapatrimoniale

2.2. Acte relative la drepturile patrimoniale cu caracter personal

2.3. Actele juridice privitoare la drepturile și bunurile insesizabile ale debitorului

2.4. Partajul succesoral

2.5. Plata

2.6. Hotărârile judecătorești

2.7. Contractarea unor noi obligații

SECȚIUNEA IV - EFECTELE ACȚIUNII PAULIENE

§1. Natura efectelor acțiunii pauliene. Inopozabilitatea actului fraudulos

§2. Raporturile dintre creditorul reclamant și terțul care a încheiat actul fraudulos cu debitorul. Opțiuni deschise terțului pârât

§3. Raporturile dintre creditorul urmăritor și creditorii proprii ai terțului

§4. Raporturile dintre debitor și terțul dobânditor cu care a încheiat actul fraudulos

§5. Raporturile dintre creditorul reclamant și ceilalți creditori ai debitorului

SECȚIUNEA V - NATURA JURIDICĂ A ACȚIUNII PAULIENE

- §1. Caracterul personal, real sau mixt al acțiunii pauliene
- §2. Acțiunea pauliană – acțiune în inopozabilitatea actului fraudulos față de creditorul reclamant
- §3. Distincția față de acțiunea în anulare
- §4. Distincția față de acțiunea în revocare

SECȚIUNEA VI - REGLEMENTAREA ACȚIUNII PAULIENE ÎN NOUL COD CIVIL

SECȚIUNEA VII - CONCLUZII ȘI PROPUNERI DE LEGE FERENDA

CAPITOLUL IV - SIMULAȚIA

SECȚIUNEA I - SIMULAȚIA - NOȚIUNE

- §1. Reglementarea legală a simulației
- §2. Definiția simulației
- §3. Scopul simulației
- §4. Natura juridică a simulației

SECȚIUNEA II - CONDIȚIILE SIMULAȚIEI

- §1. Condiții specifice pentru existența simulației
 - 1.1. Existența acordului simulatoriu
 - 1.2. Existența actului secret
 - 1.3. Existența actului public
 - 1.4. Relația temporală dintre actul secret și actul public

SECȚIUNEA III - FORMELE SIMULAȚIEI

- §1. Considerații introductive
- §2. Simulația absolută (actul fictiv)
- §3. Simulația relativă obiectivă (actul deghizat)
- §4. Simulația relativă subiectivă (interpunerea de persoane)
- §5. Contractul de prște-nom - formă a simulației

SECȚIUNEA IV - EFECTELE SIMULAȚIEI

- §1. Calificarea subiecților de drept în raport cu simulația
- §2. Efectele simulației
 - 2.1. Efectele între părți, succesorii universali și succesorii cu titlu universal
 - 2.2. Efectele față de terți, succesorii cu titlu particular și creditorii chirografari
 - 2.3. Efectele simulației în cazul conflictului dintre terți

SECȚIUNEA V - ACȚIUNEA ÎN DECLARAREA SIMULAȚIEI PROMOVATĂ DE CREDITORII CHIROGRAFARI. PREZENTARE COMPARATIVĂ CU ACȚIUNEA OBLICĂ ȘI ACȚIUNEA PAULIANĂ

- §1. Considerații introductive
- §2. Asemănări și deosebiri între acțiunea în simulație, acțiunea oblică și acțiunea pauliană

SECȚIUNEA VI - SIMULAȚIA ÎN NOUL COD CIVIL

SECȚIUNEA VII - CONCLUZII PRIVITOARE LA REGLEMENTAREA SIMULAȚIEI ÎN CEEA CE-I PRIVEȘTE PE CREDITORII CHIROGRAFARI ÎN ACTUALA REGLEMENTARE ȘI ÎN VIITOAREA REGLEMENTARE

CAPITOLUL V - ACȚIUNILE DIRECTE

SECȚIUNEA I - NOȚIUNEA ACȚIUNII DIRECTE

- §1. Noțiune
- §2. Acțiunea directă - mecanism juridic original. Natură juridică proprie
- §3. Distincție între acțiunea directă și alte instituții
 - 3.1. Acțiunea directă și stipulația pentru altul
 - 3.2. Acțiunea directă și contractul de mandat
 - 3.3. Acțiunea directă și subrogația personală
 - 3.4. Acțiunea directă și cesiunea de creanță
 - 3.5. Acțiunea directă și ideea de accesorie
 - 3.6. Acțiunea directă și îmbogățirea fără justă cauză
 - 3.7. Acțiunea directă și novația prin schimbarea debitorului, respectiv delegația perfectă sau novatoare
 - 3.8. Acțiunea directă și grupurile de contracte
- §4. Definiția acțiunii directe

SECȚIUNEA II - CLASIFICAREA ACȚIUNILOR DIRECTE

§1. Acțiuni în plată și acțiuni în răspundere sau în garanție

1.1. Evoluția jurisprudenței anterioare anului 1986: acțiunile directe în cazul grupurilor de contracte eterogene

1.2. Evoluția jurisprudenței în perioada 1986-1991

1.3. Evoluția jurisprudenței în perioada ulterioară anului 1991

§2. Acțiuni directe perfecte și acțiuni directe imperfecte

§3. Acțiuni directe generale și acțiuni directe speciale

SECȚIUNEA III - CONDIȚII REFERITOARE LA CREDITOR, DEBITORUL INTERMEDIAR ȘI TERȚUL SUBDEBITOR

§1. Condiții referitoare la titularul acțiunii directe

§2. Condiții referitoare la debitorul intermediar

§3. Condiții referitoare la terț

§4. Exercițarea acțiunii directe. Dreptul de opțiune al titularului

SECȚIUNEA IV - DOMENIUL ACȚIUNILOR DIRECTE

§1. Acțiunile directe în Codul civil român

1.1. Acțiunea directă a lucrătorilor folosiți de un antreprenor împotriva comitentului sau clientului acestuia în scopul de a obține plata sumelor la care au dreptul pentru munca prestată

1.1.2. Reglementarea acțiunii directe a lucrătorilor în Noul Cod civil

1.2. Acțiunea directă a mandantului împotriva submandatarului sau a mandatarului substituit

1.2.1. Reglementarea acțiunii directe a mandantului împotriva submandatarului sau a mandatarului substituit în Noul Cod civil

1.3. Acțiunea directă a locatorului împotriva sublocatorului reglementată de Noul Cod civil

§2. Acțiunile directe în legi speciale

2.1. Acțiunea directă a victimei care a suferit un prejudiciu împotriva asigurătorului de răspundere civilă

2.1.1. Considerații generale cu privire la asigurarea de răspundere civilă

2.2. Reglementare legală. Legislația comunitară în domeniul răspunderii civile pentru pagube produse terților prin accidente de autovehicule. Aspecte de drept comparat

2.2.1 Reglementare legală

2.2.2. Legislația comunitară în domeniul răspunderii civile pentru pagube produse terților prin accidente de autovehicule. Concordanța Legii nr. 136/1995 cu dispozițiile legale de drept comunitar

2.3. Condițiile de exercitare a acțiunii directe a victimei care a suferit un prejudiciu împotriva asigurătorului de răspundere civilă. Aspecte specifice

2.3.1. Titularii acțiunii directe

2.3.2. Persoana responsabilă de producerea cazului asigurat – debitor intermediar în cadrul acțiunii directe

2.3.3. Societatea de asigurare – subdebitor în cadrul acțiunii directe

2.3.4. Aspecte procedurale specifice în cazul acțiunii directe exercitate în procesul civil

2.3.5. Condițiile de exercitare ale acțiunii directe a victimei care a suferit un prejudiciu împotriva asigurătorului de răspundere civilă facultativă în dispozițiile Noului Cod civil

2.3.6. Participarea asigurătorului în procesul penal

2.4. Acțiunea directă a victimei care a suferit un prejudiciu împotriva asigurătorului de răspundere civilă în dreptul francez. Scurte considerații de drept comparat

2.4.1. Reglementarea în legislația franceză

2.4.2. Aspecte de drept procesual

2.4.3. Intervenția asigurătorului în procesul penal

2.4.4. Dreptul propriu al victimei asupra indemnizației de asigurare

2.4.5. Opunerea de excepții

2.5. Acțiunea directă a salariatului temporar împotriva utilizatorului de muncă temporară pentru plata salariului, a contribuțiilor și a impozitelor devenite scadente și exigibile reglementată de art. 95 alin. 5 din Codul Muncii

2.6. Acțiunea directă a utilizatorului din contractul de leasing contra furnizorului bunului sau bunurilor care i-au fost date în leasing de către finanțator reglementată de art. 12 lit. a din Ordonanța Guvernului nr. 51/1997

SECȚIUNEA V - EFECTELE ACȚIUNII DIRECTE

§1. Efectele acțiunii directe față de subdebitor și de creditorii acestuia

§2. Efectele acțiunii directe față de debitorul intermediar

§3. Efectele acțiunii directe față de creditorii debitorului intermediar

SECȚIUNEA VI - CONCLUZII ȘI PROPUNERI DE LEGE FERENDA
CAPITOLUL VI - ALTE DREPTURI ALE CREDITORILOR ÎN MATERIA
PUBLICITĂȚII IMOBILIARE ȘI ÎN MATERIE SUCESORALĂ
SECȚIUNEA I - DREPTUL CREDITORILOR DE A SOLICITA NOTAREA ÎN
CARTEA FUNCİARĂ

§1. Scurte considerații introductive

§2. Notarea în cartea funciară

§3. Reglementarea legală

§4. Clasificarea notărilor

§5. Tipurile de notări efectuate de creditorii chirografari

5.1. Notarea actelor de urmărire silită și a măsurilor asigurătorii prevăzute de Codul de procedură civilă

5.2. Notarea acțiunilor în justiție în legătură cu imobilul înscris în cartea funciară

SECȚIUNEA II - DREPTURI ALE CREDITORILOR DEFUNCTULUI ÎNTEMEIATE
PE GAJUL GENERAL

§1. Dreptul creditorilor defunctului de a cere separația de patrimonii

1.1. Reglementare legală și noțiune

1.2. Beneficiarii dreptului de preferință

1.3. Obiectul dreptului de preferință

1.4. Condiții de exercitare a privilegiului separației de patrimonii

1.5. Modalitatea de exercitare a dreptului de preferință

1.6. Efectele dreptului de preferință

1.7. Dreptul de preferință al creditorilor moștenirii în Noul Cod civil

§2. Dreptul creditorilor defunctului de a cere inventarierea bunurilor succesoriale în reglementarea Legii nr. 36/1995 și a Noului Cod civil

2.1. Dreptul creditorilor defunctului de a cere inventarierea bunurilor succesoriale în reglementarea Legii nr. 36/1995

2.2. Dreptul creditorilor defunctului de a cere inventarierea bunurilor succesoriale reglementat de Noul Cod civil

§3. Concluzii cu privire la drepturile creditorilor defunctului

TITLUL III - MIJLOACE DE PROTECȚIE DE DREPT PROCESUAL ALE
CREDITORILOR FUNDAMENTATE PE GAJUL GENERAL ASUPRA
PATRIMONIULUI DEBITORULUI

CAPITOLUL I - INTERVENȚIA VOLUNTARĂ A CREDITORILOR ÎN PROCESUL
CIVIL

SECȚIUNEA I - NOȚIUNEA DE PARTE ÎN PROCESUL CIVIL

SECȚIUNEA II - NOȚIUNEA DE „TERȚ” ÎN PROCESUL CIVIL. CALITATEA DE
”TERȚ” A CREDITORULUI CHIROGRAFAR

SECȚIUNEA III - CONDIȚII SPECIFICE PENTRU PROMOVAREA CERERII DE
INTERVENȚIE VOLUNTARĂ DE CĂTRE CREDITORUL CHIROGRAFAR

§1. Interesul de a interveni voluntar în proces al creditorului chirografar

§2. Existența unui proces civil în curs de judecată

§3. Existența unei legături de conexiune între cererea principală și cererea de intervenție

SECȚIUNEA IV - INTERVENȚIA VOLUNTARA PRINCIPALA A CREDITORILOR

§1. Noțiunea și utilitatea cererii de intervenție voluntară principală

§2. Domeniul de aplicabilitate a cererii de intervenție principală

§3. Soluțiile date cererii de intervenție principală

SECȚIUNEA V - INTERVENȚIA VOLUNTARĂ ACCESORIE A CREDITORILOR ÎN
PROCESELE DEBITORULUI

§1. Noțiunea și natura juridică a intervenției voluntare accesorii

§2. Interesul creditorului chirografar în calitate de intervenient accesoriu

§3. Domeniul de aplicabilitate a intervenției accesorii

§4. Soluțiile date cererii de intervenție voluntară accesorie

SECȚIUNEA VI - CONCLUZII

CAPITOLUL II - MĂSURILE ASIGURĂTORII

SECȚIUNEA I - PRECEDENTE ISTORICE ȘI REGLEMENTARE LEGALĂ

SECȚIUNEA II - MĂSURILE ASIGURĂTORII. NOȚIUNE ȘI NATURĂ JURIDICĂ

- §1. Sechestrul judiciar. Noțiune și natură juridică
- §2. Sechestrul asigurător. Noțiune și natură juridică
- §3. Poprirea asiguratorie. Noțiune și natură juridică
- §4. Aspecte comparative

SECȚIUNEA III - BUNURILE ASUPRA CĂRORA POT FI INSTITUITE MĂSURILE ASIGURĂTORII

- §1. Bunurile asupra cărora poate fi instituită măsura sechestrului judiciar
 - 1.1. Bunurile asupra cărora poate fi instituită măsura sechestrului judiciar. Practică judiciară
- §2. Bunurile asupra cărora poate fi instituită măsura sechestrului asigurător
 - 2.1. Bunurile asupra cărora poate fi instituită măsura sechestrului asigurător. Practică judiciară
- §3. Bunurile asupra cărora poate fi instituită măsura popririi asigurătorii
 - 3.1. Limitele instituirii popririi asigurătorii și bunurile exceptate de la instituirea acestei măsuri asigurătorii
- §4. Aspecte comparative

SECȚIUNEA IV - CONDIȚIILE NECESARE INSTITUIRII MĂSURILOR ASIGURĂTORII

- §1. Condițiile necesare instituirii sechestrului judiciar
 - 1.1. Condițiile speciale necesare instituirii sechestrului judiciar
 - 1.1.1. Existența unui proces
 - 1.1.1.1. Existența unui proces. Practică judiciară
 - 1.1.1.2. Excepții de la regula existenței unui proces asupra fondului
 - 1.1.1.3. Excepții de la regula existenței unui proces asupra fondului. Practică judiciară
 - 1.1.2. Necesitatea conservării dreptului asupra bunului prin instituirea măsurii asigurătorii
 - 1.1.3. Necesitatea conservării dreptului asupra bunului prin instituirea măsurii asigurătorii. Practică judiciară
 - 1.1.4. Depunerea unei cauțiuni
 - 1.2. Condițiile generale de exercițiu a cererii de instituire a sechestrului judiciar
 - 2.1. Condiții generale de exercițiu a cererii de instituire a sechestrului judiciar. Practică judiciară
- §2. Condițiile necesare instituirii sechestrului asigurător
 - 2.1. Existența unei creanțe constatate prin act scris și exigibilă
 - 2.1.1. Existența unei creanțe constatate prin act scris și exigibilă. Practică judiciară
 - 2.2. Existența unui proces
 - 2.2. Existența unui proces. Practică judiciară
 - 2.3. Depunerea unei cauțiuni
- §3. Condițiile necesare instituirii popririi asigurătorii
 - 3.1. Existența unei creanțe a debitorului poprit față de terțul poprit
 - 3.2. Condițiile necesare instituirii popririi asigurătorii. Practică judiciară
- §4. Aspecte comparative

SECȚIUNEA V - PROCEDURA DE SOLUȚIONARE A MĂSURILOR ASIGURĂTORII

- §1. Procedura de soluționare a cererii de sechestr judiciar
- §2. Procedura de soluționare a cererilor de sechestr asigurător și poprire asiguratorie
- §3. Aspecte comparative

SECȚIUNEA VI - EXECUTAREA MĂSURILOR ASIGURĂTORII. EFECTE. ÎNCETAREA MĂSURILOR ASIGURĂTORII

- §1. Executarea sechestrului judiciar. Efecte. Încetarea sechestrului judiciar
- §2. Executarea sechestrului asigurător. Efecte. Încetarea sechestrului asiguratoriu
- §3. Executarea popririi asigurătorii. Efecte. Încetarea popririi asigurătorii
- §4. Aspecte comparative

TITLUL IV - CONCLUZII ȘI PROPUNERI DE LEGE FERENDA

II. IMPORTANȚA ABORDĂRII TEMEI SUB ASPECT TEORETIC ȘI PRACTIC

Teza de doctorat cu tema „*Drepturile creditorilor asupra patrimoniului debitorului întemeiate pe gajul general*” abordează, în materia obligațiilor civile, un domeniu care readuce în prim-planul cercetării doctrinare o temă de actualitate, ce, uneori, nu a primit o reglementare legală sau, alteori, a primit o reglementare insuficientă, în condițiile în care preocupările practicii și literaturii de specialitate de până acum, deși deosebit de valoroase, au fost totuși mai puțin sistematizate și nu au cuprins, până acum, sub aceeași cupolă, toate mijloacele juridice de drept substanțial și, respectiv, procesual, pe care legiuitorul și practica judiciară constantă le-au pus la dispoziția creditorilor chirografari, în vederea realizării dreptului lor de creanță.

Prin titlul ales s-a urmărit și, în mod practic, s-a și reușit ca, în cuprinsul unei singure lucrări, să fie grupate și analizate toate mijloacele juridice acordate de lege creditorilor chirografari, în scopul realizării drepturilor lor de creanță pe temeiul existenței gajului general asupra patrimoniului debitorului.

Așadar, lucrarea a urmărit să asigure pentru teoreticienii și practicienii dreptului o abordare sistematică a mijloacelor de protecție a drepturilor creditorilor, accentuând tendințele practicii judiciare contemporane și prezentând analiza detaliată a dispozițiilor Noului Cod civil, în materia drepturilor creditorilor chirografari asupra patrimoniului debitorului, în comparație cu actualele prevederi legale ce reglementează domeniul de cercetare, conținând, totodată, și propuneri pentru îmbunătățirea legislației în domeniu, care pot fi susținute în reglementările viitoare.

Având pretenția exhaustivității, lucrarea abordează cele mai recente aspecte din doctrina și, mai cu seamă, din practica judiciară românească și din cea străină (cu precădere cea franceză), fără a omite practica Curții Constituționale, a Curții Europene a Drepturilor Omului, și, respectiv, acolo unde subiectul concret dezvoltat a permis-o, a legislației comunitare.

Lucrarea a urmărit o prezentare sistematică a temei, atât sub aspectul formei, cât și al fondului. Sub aspectul formei, subiectul dezvoltă fiecare dintre mijloacele de

protecție oferite de lege pentru protejarea dreptului de creanță al creditorilor chirografari, grupate sub forma titlurilor, capitolelor, secțiunilor și subsecțiunilor, iar sub aspectul fondului, se încearcă să se epuizeze problematica tratată, expunerea ideilor fiind concisă și clară.

II. Structura lucrării

Lucrarea de cercetare științifică elaborată este structurată în patru titluri și opt capitole, alcătuite din secțiuni și subsecțiuni, cuprinde 444 de pagini și 2083 referințe (note) de subsol.

Studiul realizat se bazează pe o bibliografie bogată, care cuprinde literatură juridică națională inserată în studii, articole și monografii, dar și literatură juridică străină, jurisprudență națională, atât jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție, dar și a celorlalte instanțe, jurisprudență străină, în special a instanțelor franceze, precum și jurisprudența instanței de contencios european, cu referire la noțiunea de „bun”, în sensul art.1 din Primul Protocol Adițional al Convenției Europene a Drepturilor Omului. În acest sens, fiecare dintre capitolele lucrării analizează doctrina și jurisprudența internă, făcând trimiteri la instituțiile similare și modalitatea de aplicare a acestora din dreptul francez, fiind dedicate secțiuni speciale prezentării reglementărilor Noului Cod civil. Unele dintre capitole fac trimitere la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și, atunci când își găsesc aplicabilitatea, la dispozițiile de drept comunitar.

Titlul I și titlul al IV-lea încadrează conținutul propriu-zis al lucrării, ce este format din titlurile al II-lea și al III-lea, cu abordare distinctă în ceea ce privește drepturile și mijloacele substanțiale ale creditorilor, respectiv drepturile și mijloacele procesuale ale creditorilor, fundamentate pe gajul general asupra patrimoniului debitorului.

Titlul I, intitulat „**Gajul general al creditorilor**”, este structurat în două capitole, primul abordând noțiunea de patrimoniu, iar cel de-al doilea dreptul de gaj general al creditorilor.

În timp ce primul capitol, intitulat „**Noțiunea de patrimoniu**”, are rolul de a explica funcția patrimoniului de a permite gajul general al creditorilor, prezentând evoluția noțiunii de patrimoniu în doctrina franceză și, ulterior, în cea românească,

reglementarea legală și elementele definitorii ale patrimoniului, atât în ceea ce privește prevederile actuale, cât și cele ale Noului Cod civil, cel de-al doilea capitol, intitulat **„Dreptul de gaj general”**, cuprinde șase secțiuni și ne introduce în subiectul lucrării, prezentându-se noțiunea, titularii, trăsăturile și limitările aduse dreptului de gaj general, prin lege sau prin voința părților, precum și concluzii formulate de autor.

Primele două capitole analizează evoluția patrimoniului de la teoria personalistă la cea modernă, determinată de adaptarea noțiunii la realitățile economice, ce influențează, în mod direct, drepturile creditorilor chirografari asupra patrimoniului debitorului. Dispozițiile Noului Cod civil (art. 31-33) reglementează, alături de regula indivizibilității, și excepția, posibilitatea de divizare sau afectare a patrimoniului, accentuându-se, pe de-o parte, ideea unității patrimoniului, promovată de concepția clasică, iar, pe de altă parte, ideea că, în urma divizării, o persoană nu are mai multe patrimonii, ci patrimoniul poate fi format din mai multe mase patrimoniale, denumite patrimonii de afectare. Masele patrimoniale sunt compuse din drepturi și obligații, cu care nu se confundă, fiind constituite pentru o durată limitată de timp, corespunzătoare scopului pentru care acestea au fost constituite. Subrogația reală cu titlu universal operează în cadrul fiecărei mase patrimoniale, iar fiecare dintre patimoniile de afectare constituie gajul general al creditorilor ce au constituit drepturi asupra fiecărei mase patrimoniale. Singur legiuitorul este cel care poate reglementa cazurile în care se poate înființa un patrimoniu de afectare și condițiile ce trebuie îndeplinite pentru formarea acestora. Între masele patrimoniale se poate realiza un transfer de drepturi și obligații, în condițiile legii și cu respectarea drepturilor creditorilor asupra fiecăreia dintre acestea.

Astfel, gajul general al creditorilor dintr-o garanție generală și comună devine o garanție specializată, dreptul creditorilor urmând a fi exercitat, cu prioritate, asupra masei patrimoniale în legătură cu care s-a născut creanța și doar în cazul în care bunurile din patrimoniul de afectare nu sunt suficiente vor putea fi urmărite și celelalte bunuri ale debitorului, cu excepția masei patrimoniale afectate exercitării unei profesii, caz în care dreptul de gaj general este limitat doar la bunurile din acest patrimoniu.

Dacă aceasta reprezintă evoluția dreptului de gaj general impusă de evoluția noțiunii de patrimoniu, Noul Cod civil aduce și alte elemente cu caracter inovator, în

sensul că deși creanțele au luat naștere cu privire la aceeași masă patrimonială creditorii chirografari pot avea drepturi diferite cu privire la bunurile ce compun activul patrimonial, „debitorul și creditorul putând conveni să limiteze dreptul creditorului de a urmări bunurile care nu îi sunt ipotecate”. Astfel, anumiți creditorii chirografari nu vor mai avea un drept de gaj general cu privire la toate bunurile din patrimoniul debitorului, prin convenția părților stabilindu-se o insesizabilitate convențională, cu privire la bunuri existente în patrimoniul debitorului, cu excepția celor ipotecate. Caracterul de garanție comună a dreptului de gaj general este, astfel, limitat, obiectul gajului general fiind diferit pentru creditorii chirografari ai aceluiași debitor.

De asemenea, principiul egalității creditorilor cunoaște derogări, față de actuala accepțiune, în sensul că este reglementată posibilitatea încheierii unor convenții cu privire la ordinea îndestulării creditorilor chirografari.

Analiza titularilor dreptului de gaj general, asupra întregului patrimoniu al debitorului, permite realizarea unei distincții între diferite categorii de creditori, propunându-se utilizarea sintagmei de *creditori chirografari specializați* pentru creditorii chirografari ce au un drept de gaj general specializat asupra patrimoniilor de afectațiune. Distincția între creditorii chirografari specializați și creditorii chirografari ordinari are în vedere dreptul de gaj general specializat al primilor, ce exclude posibilitatea creditorilor ordinari de a urmări bunurile din masele patrimoniale, constituite, de altfel, în cadrul patrimoniului debitorului, privit ca universalitate juridică.

În cadrul secțiunii a-V-a, ce abordează limitele dreptului de gaj general, se analizează inalienabilitatea convențională, îngădire temporară a dispoziției asupra bunului dobândit, ce atrage insesizabilitatea, adică posibilitatea creditorului de a proceda la urmărirea bunurilor declarate inalienabile prin voința părților.

În acest sens, stabilindu-se natura juridică a clauzei de inalienabilitate, se arată că inalienabilitatea este o simplă sarcină personală, o obligație de a nu face, actul juridic încheiat fiind un act afectat de o sarcină. Privită din perspectiva înstrăinătorului, interdicția de înstrăinare apare ca un drept personal de a vedea neschimbată starea bunului, privită din perspectiva dobânditorului, interdicția de înstrăinare constituie o îngădire temporară a dreptului său de dispoziție asupra bunului dobândit.

Inalienabilitatea convențională este analizată, de asemenea, din perspectiva Noului Cod civil, ce cuprinde, spre deosebire de actuala reglementare, prevederi exprese referitoare la „clauza de inalienabilitate” și la „clauzele de insesizabilitate”. Deși cele două operațiuni juridice au scop diferit, prima de interdicție a înstrăinării și cea de-a doua de împiedicare a urmăririi silite, având în vedere relația tip cauză-efect dintre acestea, și anume inalienabilitatea are ca efect insesizabilitatea, condițiile de exercitare și domeniul de aplicare al acestora fiind reglementat, însă, în mod identic. Lucrarea cuprinde o analiză detaliată a dispozițiilor articolelor 627, 628 și 629 din Noul Cod civil, referitoare la condițiile impuse pentru valabilitatea și pentru exercitarea clauzei de inalienabilitate, domeniul de aplicare, sancțiunea aplicabilă în cazul nerespectării clauzei de inalienabilitate.

De asemenea, în cadrul aceleiași secțiuni, reține atenția subsecțiunea referitoare la limitări ale dreptului creditorului chirografar de a urmări bunurile debitorului care fac obiectul unei mase patrimoniale prevăzute de Noul Cod civil, în care se tratează și relațiile dintre masa patrimonială fiduciară și restul patrimoniului fiduciarului, respectiv dintre masa patrimonială fiduciară și patrimoniul constituitorului fiduciei. În acest sens se susține că, în lipsa unei stipulații contrare prin contractul de fiducie, titularii creanțelor născute în legătură cu bunurile din masa patrimonială fiduciară nu pot urmări decât aceste bunuri. În mod excepțional, prin contractul de fiducie se poate institui obligația fiduciarului sau/și a constituitorului de a răspunde pentru o parte sau pentru tot pasivul fiduciei, caz în care se va urmări, mai întâi, activul masei patrimoniale fiduciare, iar ulterior, în limita și în ordinea stabilită prin contractul de fiducie, bunurile fiduciarului sau/și ale constituitorului. Bunurile din masa patrimonială fiduciară pot fi urmărite și de creditorii constituitorului care au o garanție reală asupra bunurilor acestuia și a cărei opozabilitate este dobândită, potrivit legii, anterior stabilirii fiduciei.

În cazul în care contractul de fiducie a fost încheiat în fraudă drepturilor de creanță ale unora dintre creditorii constituitorului, aceștia au la dispoziție o acțiune revocatorie, în urma admiterii acesteia bunurile din masa patrimonială fiduciară putând fi urmărite pentru satisfacerea creanței creditorilor care au introdus acțiunea sau care au intervenit în cauză. În ceea ce privește calificarea dată acestei acțiuni, se arată că titularii fac parte din categoria creditorilor chirografari, ce au un drept de gaj general asupra

patrimoniului constituitului, și că acțiunea este exercitată întrucât în mod fraudulos debitorul lor a scos bunuri din patrimoniul său, micșorând garanția pe care aceștia o au pentru realizarea creanțelor lor.

Titlul al II-lea, intitulat **„Mijloace de protecție de drept substanțial ale creditorilor fundamentate pe gajul general asupra patrimoniului debitorului”**, cuprinde șase capitole, care, cu excepția capitolului I, abordează în mod detaliat, drepturile substanțiale de care dispune creditorul pentru a-și conserva și a-și apăra dreptul de gaj general, și anume acțiunea oblică, acțiunea pauliană, acțiunea în declararea simulației, acțiunile directe, drepturi în materie succesorală ale creditorului asupra patrimoniului debitorului și dreptul de a cere notarea în cartea funciară.

Capitolul I, denumit **„Relativitatea și opozabilitatea efectelor contractului”**, cuprinde două secțiuni, prima abordând subiectul potrivit reglementării actuale, iar cea de-a doua din perspectiva Noului Cod civil.

Capitolul I al titlului al II-lea are rolul de a prezenta poziția creditorilor chirografari vizavi de actele încheiate de debitorii lor și efectele pe care acestea le produc față de ei, pornind de la opiniile doctrinare privitoare la relativitatea și opozabilitatea efectelor contractului. Inter partes contractul este o « realitate absolută », iar față de terți el este « una relativă ». Norma privată generată de convenție este opozabilă *erga omnes*, întrucât odată recunoscută ca validă între părțile ei, dovedește o utilitate socială protejată de dreptul obiectiv. Secțiunea I abordează principiile relativității și opozabilității efectelor contractului, atât în actuala reglementare, cât și în reglementarea Noului Cod civil, grupează și analizează opiniile exprimate în doctrină privitoare la poziția creditorilor chirografari de *terți*, respectiv *avânzi-cauză* față de actele încheiate de debitorii lor, stabilindu-se și argumentându-se poziția acestora de avânzi-cauză. Chiar dacă aceștia nu devin creditori sau debitori, ca urmare a contractelor încheiate de debitorul lor cu alte persoane, se deosebesc de terții propriu-zisi, întrucât între creditorii chirografari și partea contractantă, care este debitorul lor, există anumite raporturi întemeiate pe ideea de gaj general. Astfel, creditorii chirografari, pentru a-și proteja dreptul de creanță, au mai multe mijloace juridice de protecție, prin care urmăresc conservarea drepturilor debitorului pentru ca creditorul să-și poată realiza dreptul său de creanță, preîntâmpinând o eventuală stare de insolvență a debitorului. Poziția creditorilor chirografari în raport de actele

juridice încheiate de debitorul lor cu terțe persoane nu vizează, însă, principiul relativității efectelor contractului, ci principiul opozabilității efectelor contractului.

Pentru a preîntâmpina starea de insolvabilitate a debitorului, creditorii chirografari sunt interesați să evite diminuările voluntare și involuntare ale activului patrimonial și să conserve preventiv valorile active urmăribile în patrimoniul debitorului, rezultat ce se poate produce prin imixtiunea în statica și dinamica patrimoniului debitorului în limitele și condițiile prevăzute de lege.

În acest sens au fost create și puse la dispoziția creditorilor chirografari, pe temeiul dreptului de gaj general, mijloace preventive și reparatorii prin care se urmărește apărarea lor de insolvabilitatea patrimoniului debitorului.

Capitolul II intitulat « *Acțiunea oblică* » cuprinde 5 secțiuni, în primele 4 secțiuni fiind analizate noțiunea, domeniul, condițiile de exercitare și efectele acțiunii oblice, iar ultima secțiune tratând reglementarea acțiunii oblice în Noul Cod civil.

Noțiunea acțiunii oblice este prezentată în urma analizei doctrinei și jurisprudenței române, dar și a celei franceze, având în vedere că atât autorii români, cât și cei francezi, în enunțarea și structurarea ideilor au pornit de la o reglementare legală similară, articolul 974 din Codul civil român fiind un corespondent, aproape fidel, al articolului 1166 din Codul civil francez. De asemenea, pentru formularea și fundamentarea definiției acțiunii oblice se analizează nu doar definițiile doctrinare, cât și cele jurisprudențiale.

Analiza domeniului acțiunii oblice pornește de la principiul enunțat de reglementarea legală « creditorii pot exercita toate drepturile și acțiunile debitorului cu caracter patrimonial », fiind identificate excepțiile ce se încadrează în sintagma « drepturi și acțiuni exclusiv personale ale debitorului » ce sunt împărțite în două mari categorii: excluderi legate de natura sau caracterul drepturilor exercitate și limite ținând de libertatea debitorului.

Prima categorie de excepții analizează posibilitatea exercitării pe cale oblică de către creditor a drepturilor debitorului alienabile, dar insesizabile, cum ar fi plata unei indemnizații de asigurare, a dreptului la întreținere, dobândit de către debitor printr-un contract de întreținere, la posibilitatea exercitării acțiunii oblice în vederea ridicării unei inalienabilități conținute de o liberalitate, fiind analizate soluții jurisprudențiale privitoare la aspectele menționate.

În ceea ce privește limitele ținând de libertatea debitorului se tratează posibilitatea exercitării pe calea acțiunii oblice de către creditor a drepturilor de opțiune, drepturi subiective ale debitorului, de natură patrimonială, ce fac parte din categoria drepturilor potestative, precum și a unor drepturi ale debitorului ce pun în discuție anumite considerații de ordin moral sau familial, cum ar fi dreptul de reducere sau sistare a pensiei de întreținere, dacă veniturile salariale ale debitorului s-au diminuat față de momentul la care a fost stabilită pensia sau creditorul pensiei de întreținere nu mai îndeplinește condițiile prevăzute de lege pentru a putea obține pensia de întreținere, dreptul de a cere revocarea donației făcute de un soț celuilalt, în virtutea principiului reglementat de art. 937 alin. 1 Cod civil, privind revocabilitatea donațiilor făcute între soți în timpul căsătoriei, dreptul de a invoca nedemnitățile celorlalți succesori de a veni la masa succesorală sau dreptul la repararea unui prejudiciu moral.

Secțiunea a-III-a privind condițiile de exercitare a acțiunii oblice analizează patru categorii de condiții ce trebuie îndeplinite: condiții referitoare la creditor, condiții privitoare la creanța invocată, condiții referitoare la debitor și condiții privitoare la terț.

Atrage atenția subsecțiunea ce abordează condițiile referitoare la debitor pentru exercitarea acțiunii oblice. Astfel, în urma analizei jurisprudenței, se constată tendința de a se permite creditorului de a interveni în patrimoniul debitorului doar în cazul unei *carențe caracterizate* a debitorului, ce presupune identificarea cauzelor ce l-au determinat sau l-au împiedicat pe acesta să acționeze, întrucât imixtiunea creditorului în afacerile debitorului este justificată exclusiv de o inacțiune ilegitimă a debitorului, și anume un refuz de a uza de drepturile sale, o neglijență din partea sa sau o inacțiune certă de acțiunea.

În secțiunea a-IV-a se abordează efectele acțiunii directe față de fiecare dintre categoriile de subiecte care fie sunt vizate prin exercitarea acesteia, respectiv creditorul chirografar, debitorul inactiv și terțul acționat în judecată, fie profită de admiterea acțiunii, și anume ceilalți creditori chirografari ai debitorului.

Pomind de la o soluție de speță s-a pus problema dacă creditorului chirografar îi este opozabilă simulația atunci când acționează în numele debitorului înstrăinător fictiv, parte în contractul secret, pe calea acțiunii oblice împotriva dobânditorului fictiv, în urma analizei argumentelor invocate, apreciindu-se că în cadrul acțiunii oblice el exercită

drepturile debitorului său și îi sunt opozabile toate excepțiile pe care le are împotriva acestuia pârâtul, neavând relevanță calitatea sa de terț față de actul secret ostensibil, întrucât nu acționează în nume propriu.

Secțiunea a-V-a este consacrată analizei reglementării acțiunii oblice în Noul Cod civil, în ceea ce privește natura juridică a acesteia de măsură conservatorie, condițiile de exercitare a acțiunii oblice, privitoare la creditor, la debitor, regulile speciale aplicabile în cadrul procedurii judiciare.

Se remarcă faptul că spre deosebire de prevederile actuale, Noul Cod civil reglementează cazuri particulare de aplicabilitate ale acțiunii oblice, clarificând drepturile creditorilor chirografari întemeiate pe dreptul de gaj general de a accepta succesiunea în locul debitorului său moștenitor și de a putea cere raportul donației în locul debitorului lor, în situația în care acesta are calitatea de descendent sau soț supraviețuitor al defunctului, situații ce sunt analizate în mod distinct.

Capitolul III intitulat « *Acțiunea pauliană* » cuprinde șapte secțiuni, în primele cinci secțiuni, fiind tratate noțiunea, domeniul de aplicare, natura juridică, condițiile de admitere și efectele acțiunii pauliene. Ultimele două secțiuni sunt consacrate analizei viitoarei reglementări a acțiunii pauliene, cuprinse în Noul Cod civil, precum și concluziilor și propunerilor de lege ferenda.

Prima secțiune, privind noțiunea, stabilește originea, scopul, fundamentul juridic și definiția acțiunii pauliene. În scopul formulării definiției acțiunii pauliene, se dezvoltă teoria „fraudei”, ce a fost construită în vechiul drept francez în legătură cu acțiunea pauliană, pentru a permite sancționarea convențiilor încheiate de un debitor de rea-credință prin care acesta se însărăcea, urmărind să compromită recuperarea unei creanțe. Încercându-se sintetizarea conceptului se opinează că există fraudă de fiecare dată când subiectul de drept, intenționând a se sustrage executării unei reguli obligatorii, angajează intenționat un mijloc eficace care produce un rezultat inatacabil pe terenul dreptului pozitiv.

Abordarea celei de-a doua secțiuni a avut în vedere structurarea și analiza soluțiilor jurisprudențiale și a opiniilor exprimate în literatura de specialitate, în condițiile unei reglementări legale lapidare, cu privire la condițiile necesare admiterii acțiunii pauliene, ce au fost grupate în cinci categorii: condiții pe care trebuie să le îndeplinească

dreptul de creanță al reclamantului, actul atacat să fi creat creditorului un prejudiciu, fraudă debitorului, complicitatea terțului la fraudă debitorului cu care a încheiat actul atacat, situația subdobânditorilor.

Reține atenția, în cadrul subsecțiunii privitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească actul de însărăcire al debitorului, enunțarea ideii, împărtășite de jurisprudența franceză, a aprecierii criteriilor privitoare la existența prejudiciului, fără a fi avută în vedere starea de insolabilitatea a debitorului, prin raportare la *șansele reale ale creditorului de a fi plătit*, stabilite ca urmare a analizei nu doar a criteriilor pur cantitative, privind existența unor discrepanțe de ordin material, ci și a celor pur calitative, referitoare la natura bunurilor ce au făcut obiectul actului și care constituie activul patrimonial, caracterul ușor sesizabil al acestora sau greu urmăribil al acestora.

În cadrul subsecțiunii privitoare la fraudă debitorului se analizează *frauda pauliană*, ce nu implică în mod necesar intenția de a prejudicia, ci rezultă din simpla cunoaștere a debitorului cu privire la prejudiciul cauzat creditorului prin actul litigios. De asemenea, se rețin particularitățile din punct de vedere probatoriu, întrucât fraudă implică întotdeauna intenția de a prejudicia, deci un dol civil, dar proba pozitivă a unei asemenea intenții este în mod particular dificilă de făcut, cu excepția acelor rare ipoteze unde ea este flagrantă și când proba nu mai este necesară. Astfel, simpla cunoaștere a prejudiciului cauzat, constituind întotdeauna un element subiectiv, se poate deduce din circumstanțele obiective în care actul contestat a intervenit. Această cunoaștere, dacă a fost stabilită, face posibilă a fi dedusă, prin prezumții, fapta necunoscută care reprezintă intenția de a prejudicia, concluzionându-se că cel care a încheiat un act știind că va provoca un prejudiciu pentru creditorul său, are în mod necesar intenția de a cauza acest prejudiciu, chiar dacă acesta nu a fost primul său obiectiv urmărit sau un obiectiv exclusiv.

Secțiunea a-III-a se referă la domeniul de aplicare al acțiunii pauliene, unde, ca și în cazul acțiunii oblice, se analizează, în subsecțiuni distincte, principiul aplicării acțiunii pauliene în cazul tuturor actelor juridice, precum și fiecare dintre excepțiile de la regula generală, când actele juridice încheiate de debitor nu pot fi atacate de creditor pe calea acțiunii pauliene, și anume excepții privitoare la actele juridice relative la acțiunile extrapatrimoniale, actele juridice relative la drepturi patrimoniale cu caracter personal,

actele juridice privitoare la drepturile și bunurile insesizabile ale debitorului, plățile și noile obligații contractate de debitor, condițiile speciale în care se poate invoca acțiunea pauliană în cazul partajului succesoral, precum și posibilitatea exercitării acțiunii pauliene împotriva unor hotărâri judecătorești.

Cu privire la acest ultim aspect se admite posibilitatea atacării pe calea unei acțiuni pauliene a unei hotărâri judecătorești în cadrul unui proces în care figurează în calitate de pârât debitorul, care este rezultatul fraudei sau a unei conivențe frauduloase a debitorului cu terțul, opinie susținută și de analiza de soluții din practica judiciară, pronunțate cu privire la această problemă de drept.

Secțiunea a-IV-a tratează efectele acțiunii pauliene, în ceea ce privește natura acestora, raporturile dintre creditorul reclamant și terțul care a încheiat actul fraudulos cu debitorul, opțiunile deschise terțului pârât, raporturile dintre creditorul urmăritor și creditorii proprii ai terțului, raporturile dintre debitor și terțul dobânditor cu care a încheiat actul fraudulos, raporturile dintre creditorul reclamant și ceilalți creditori ai debitorului.

Secțiunea a-V-a stabilește natura juridică a acțiunii pauliene, pe de-o parte ca acțiune personală a creditorului, iar pe de altă parte ca acțiune în inopozabilitatea actului fraudulos față de creditorul reclamant. Distincțiile față de acțiunea în anulare, respectiv acțiunea în revocare sunt utilizate pentru a sublinia natura juridică proprie a acțiunii pauliene.

Reglementarea acțiunii pauliene în art. 1.562-1.565 din Noul Cod civil formează obiectul unei secțiuni distincte. Natura juridică, noțiunea, condițiile de exercitare privitoare la creanță, termenul de prescripție și efectele admiterii acțiunii pauliene în Noul Cod civil, denumită revocatorie, sunt tratate în această secțiune. Astfel, se apreciază că spre deosebire de acțiunea oblică, acțiunea revocatorie, cum se denumește acțiunea pauliană în acest capitol, potrivit denumirii date de Noul Cod civil, este reglementată nu ca o măsură conservatorie, ci ca un alt mijloc de protecție al creditorilor întemeiat pe dreptul de gaj general. Se opinează că această calificare juridică este concordantă cu efectele pe care le produce admiterea acțiunii revocatorii, care nu readuce bunurile în patrimoniul debitorului, ci sancționează prin inopozabilitate actele încheiate de debitor cu fraudarea drepturilor creditorului, fiind un mijloc cu caracter reparator pentru creditorul

chirografar. De asemenea, se arată că acțiunea pauliană, deși întemeiată pe dreptul de gaj general privit ca garanție comună a creditorilor, nu mai servește satisfacerii creanțelor tuturor creditorilor, ci produce efecte, în mod individual, doar în ceea ce-l privește pe creditorul fraudat, fapt pentru care nu poate fi calificată ca o simplă măsură de conservare.

În ceea ce privește condițiile de exercitare a acțiunii revocatorii se identifică și se analizează următoarele patru condiții: încheierea de către debitor a unor acte juridice în fraudă drepturilor creditorului, cum sunt cele prin care debitorul își creează sau își mărește starea de solvabilitate; complicitatea la fraudarea intereselor creditorului a terțului; creditorul trebuie să aibă doar o creanță certă la data introducerii acțiunii; actele încheiate îi creează un prejudiciu creditorului.

Tot în această secțiune se identifică și se analizează diferențele față de actualul Cod civil în ceea ce privește reglementarea termenului de prescripție al acțiunii revocatorii de un an de la data la care creditorul a cunoscut sau trebuia să cunoască prejudiciul ce rezultă din actul atacat și în materia efectelor acțiunii revocatorii, privitoare la indisponibilizarea bunului prin efectul hotărârii judecătorești de admitere a acțiunii revocatorii, ce operează de drept, textul de lege făcând referire la regimul juridic al clauzei de inalienabilitate, analizat, după cum am precizat, în cuprinsul primului titlu.

De asemenea, se tratează acțiunea revocatorie în materia schimbării regimurilor matrimoniale, în materia moștenirii și în materia contractului de tranzacție. Se subliniază diferențele dintre actuala și viitoarea reglementare în materia partajului succesoral, în care este prevăzută posibilitatea exercitării acțiunii pauliene de către creditorii chirografari personali ai debitorului moștenitor, în condițiile dreptului comun, și în cazul în care nu au solicitat să fie prezenți la partajarea bunurilor sau nu au intervenit în procesul de partaj, iar drepturile lor au fost fraudate, fără a mai exista o prezumție legală cu privire la fraudarea drepturilor lor, sarcina probei revenindu-le creditorilor chirografari.

Ultima secțiune, referitoare la formularea de concluzii, readuce în discuție conceptul mult mai larg al ideii de prejudiciu, astfel cum este definit de doctrina și jurisprudența franceză, legat de *șansele reale ale creditorului de a fi plătit*, formulându-se

propunerea unei reevaluări a opiniei legiuitorului actual și viitor cu privire la aprecierea oportunității unei inițiative legislative cu privire la acest subiect.

Capitolul VI, intitulat „**Simulația**”, cuprinde 7 secțiuni, păstrându-se rigoarea în tratarea subiectului, în sensul abordării și dezvoltării în primele patru secțiuni a noțiunii, condițiilor, formelor și efectelor instituției. Secțiunea a-V-a tratează, în mod comparativ, acțiunea în declararea simulației, acțiunea oblică și acțiunea pauliană, pentru ca ultimele două secțiuni să fie consacrate reglementării Noului Cod civil și a concluziilor autorului.

Sintetizându-se definițiile enunțate în doctrină se susține că simulația este o operație juridică complexă, unitară, care constă în încheierea și existența concomitentă, între aceleași părți contractante, a două contracte: unul aparent sau public, prin care se creează o situație juridică aparentă, contrară realității și altul secret, care dă naștere situației juridice reale dintre părți, anihilând sau modificând, total sau parțial, efectele produse în aparență în temeiul contractului public, care conține în sine acordul, implicit sau explicit, al părților de a simula.

Analizându-se natura juridică a simulației, se apreciază că aceasta este privită dintr-o dublă perspectivă, cea a *actului secret*, caz în care aceasta reprezintă o excepție de la principiul opozabilității efectelor contractului, întrucât terța persoană este îndreptățită să ignore, să respingă acele situații juridice care au fost create prin actul secret, atâta timp cât manifestarea de voință a fost disimulată prin încheierea actului aparent, iar manifestarea de voință a acestora la încheierea actelor prin care au dobândit drepturi ulterioare s-a întemeiat pe actul public, și cea a *actului public*, caz în care simulația reprezintă un caz special de manifestare a aparenței în drept.

Subsecțiunea privitoare la condițiile simulației abordează, ca și condiții specifice, existența voinței de a simula, exteriorizate în cadrul acordului simulatoriu, existența actului secret, existența actului public. Rețin atenția analiza opiniilor doctrinare și a jurisprudenței cu privire la forma pe care trebuie să o îmbrace actul secret pentru a putea produce efecte juridice între părți în cazul contractelor solemne.

De asemenea, în cadrul aceleiași subsecțiuni, se analizează posibilitatea păstrării caracterului secret al contraînscrisului în cazul necesității îndeplinirii formalităților de publicitate imobiliară, în ceea ce-i privește pe creditorii chirografari. Pornindu-se de la opiniile exprimate în doctrină, se procedează la efectuarea de distincții cu privire la terții

în materia simulației ce au obligația de diligență de a cerceta registrele de publicitate imobiliară și au, astfel, posibilitatea să ia cunoștință de eventuala înregistrare a actului secret. Astfel, se arată că succesorul cu titlu particular, dobânditorul unui bun imobil de la una din părțile simulației, are obligația de diligență de a verifica registrul de publicitate imobiliară la momentul dobândirii pentru a verifica existența dreptului de proprietate în patrimoniul vânzătorului sau eventualele sarcini ce poartă asupra imobilului, în timp ce creditorul chirografar, ce are doar un drept de gaj general, ce nu este supus formalităților de publicitate imobiliară, nu are o obligație de verificare a registrelor de publicitate imobiliară. Astfel, în ceea ce-l privește pe acesta din urmă, se apreciază că nu se poate considera că prin îndeplinirea formalităților de publicitate imobiliară de către părțile simulației, în ceea ce privește contraînscrisul, actul secret își pierde caracterul ocult, urmând să se aprecieze în concret această cunoaștere a existenței actului ascuns.

Secțiunea a-V- a, referitoare la efectele simulației, pune în discuție calificarea subiectelor de drept în raport cu simulația, stabilindu-se calitatea creditorilor chirografari de terți în materia simulației, calitate ce-i îndreptățește să refuze efectele actelor juridice simulate încheiate de către debitorii lor, atunci când nu le-au cunoscut existența și atunci când acționează pentru a-și apăra dreptul de gaj general, pus în primejdie de actele debitorilor. Aceeași secțiune tratează efectele simulației între părți, succesorii universali și succesorii cu titlu universal, precum și efectele față de terți, și anume succesorii cu titlu particular și creditorii chirografari, precum și efectele simulației în cazul conflictului între terți.

Secțiunea a-VI-a prezintă trăsăturile caracteristice ale acțiunii în declararea simulației, în urma unei comparații, pe de-o parte cu acțiunea oblică și pe de altă parte cu acțiunea pauliană.

O atenție aparte este acordată reglementării simulației în articolele 1289-1294 din Noul Cod civil, în secțiunea a-VII-a, apreciindu-se că atât în reglementarea actuală, cât și în reglementarea viitoare, simulația are aceeași natură juridică, aceleași elemente și aceleași efecte față de părți și terții în materia simulației, fiind diferite, față de actuala reglementare, efectele pe care simulația le produce față de creditorii chirografari.

În acest sens, se reține că, spre deosebire de actualul Cod civil ce stipulează efectele față de părți și față de terți, printr-o formulare generală, simulația este abordată de legiuitor în viitoarea reglementare din prisma efectelor pe care aceasta le produce față de părți, față de terți

și față de creditorii chirografari, adoptând titulaturi specifice pentru subiecții implicați: înstrăinătorul aparent, dobânditorul aparent, achizitorul aparent, succesorii universali, succesorii cu titlu universal, succesorii cu titlu particular, creditorii înstrăinătorului aparent, creditorii dobânditorului aparent și terții care au dobândit drepturi de la achizitorul aparent. Noul Cod civil reglementează efectele pe care le produce simulația prin interpunere de persoane, când achizitorul aparent înstrăinează bunul ce formează obiectul simulației unui terț de bună-credință. De asemenea, sunt reglementate aspecte legate de proba simulației și posibilitatea folosirii simulației în cazul actelor cu caracter patrimonial, respectiv a actelor unilaterale.

În ceea ce-i privește pe creditorii chirografari, spre deosebire de actuala reglementare, care îi plasa în categoria terților, se observă că Noul Cod civil îi plasează, ca regulă, în categoria avânzilor-cauză, reglementează efectele pe care simulația le produce față de diferite categorii de creditori chirografari și tranșează situația unui concurs între creditorii chirografari ai părților și creditorii chirografari și terții care, întemeindu-se cu bună-credință pe contractul public, au dobândit drepturi de la achizitorul aparent, ce a primit până acum soluții diferite în jurisprudență.

În viziunea Noului Cod civil, indiferent de interesul acestora, creditorii chirografari trebuie să suporte efectele manifestării de voință reală a debitorilor lor, iar în cazul în care întemeindu-se pe actele simulate încep urmărirea silită sau indisponibilizarea bunurilor din patrimoniul debitorilor lor în virtutea dreptului de gaj general pot invoca inopozabilitatea actului secret, cu îndeplinirea anumitor condiții, și anume: să fi început executarea silită sau să fi instituit sechestrul asigurator cu privire la bunul ce formează obiectul simulației; să fi notat în cartea funciară, potrivit art. 902 alin. 2 pct. 17 din Noul Cod civil executarea silită; să fi fost de bună – credință la momentul începerii executării silite sau instituirii sechestrului.

În cazul simulației prin interpunere de persoane, într-un conflict de interese între creditorii chirografari ai înstrăinătorului aparent și terțul care, întemeindu-se cu bună-credință pe contractul public, a dobândit drepturi de la achizitorul aparent, din considerente legate de necesitatea asigurării securității și stabilității circuitului civil, se apreciază că Noul Cod civil dă preferință, terțului, iar în cazul unui conflict de interese între creditorul chirografar al înstrăinătorului aparent și cel al dobânditorului aparent, care a

procedat la indisponibilizare sau la urmărirea silită a bunului ce formează obiectul simulației în condițiile legii, conflictul de interese este rezolvat în favoarea creditorului înstrăinătorului aparent doar în situația în care acesta are o creanță anterioară simulației. Astfel, se reține că legiuitorul exclude în această situație existența oricărui dubiu cu privire la buna-credință a acestuia, care se apreciază exclusiv prin raportare la momentul încheierii simulației, și dă prioritate voinței reale a părților. În cazul în care data nașterii creanței este ulterioară simulației creditorului înstrăinătorului aparent, se arată că în viitoarea reglementare se dă preferință creditorului dobânditorului aparent de bună-credință.

Capitolul al VI-lea, intitulat „*Acțiunile directe*”, cuprinde 6 secțiuni, ce tratează noțiunea, clasificarea, condiții de exercitare, domeniul de aplicare, efectele și reglementarea Noului Cod civil în materie.

Urmărind realizarea creanței sale, creditorul are posibilitatea ca în cazuri anume prevăzute de lege să obțină plata de la un debitor al debitorului său, prin intermediul acțiunii directe. Acțiunea directă pune în discuție, pe de-o parte, principiul relativității efectelor contractului, iar, pe de altă parte, principiul egalității în drepturi a tuturor creditorilor chirografari, având drept consecință evitarea de către creditor a insolvabilității debitorului său.

Mecanism original, acțiunea directă permite reglarea unor raporturi contractuale între un creditor și debitorul său, însă cel care va fi obligat la plată este un terț față de obligația asumată de debitor, întrucât nu există un raport juridic între creditor și debitorul debitorului său.

În acest sens, se susține că acțiunea directă este un drept propriu și personal al creditorului chirografar, o garanție personală legală acordată anumitor creditori, apreciați demni de o protecție particulară și că reprezintă o excepție de la principiul egalității creditorilor chirografari și de la principiul relativității efectelor contractului, în ceea ce privește latura activă a raportului obligațional. Distincțiile făcute între acțiunea directă și alte instituții ce ar putea justifica același mecanism juridic de aplicare, cum ar fi stipulația pentru altul, contractul de mandat, subrogația personală, cesiunea de creanță, îmbogățirea fără justă cauză, novația prin schimbarea debitorului, grupurile de contracte, au consolidat argumentele privitoare la natura juridică proprie a acțiunii directe. Analizându-

se cele două categorii de definiții exprimate în doctrină, formulate în urma polemicii doctrinare privitoare la posibilitatea exercitării acțiunii directe doar pe cale judiciară, se definește acțiunea directă nu ca o acțiune judiciară, ci ca un drept direct și propriu al unui anumit creditor chirografar de a obține realizarea creanței sale, de la debitorul debitorului său, fără a avea raporturi de obligații cu acesta, în cazuri determinate, recunoscute sau prezumate de lege, evitându-se concursul celorlalți creditori ai debitorului său propriu.

Secțiunea a-II-a identifică trei tipuri de clasificări ale acțiunilor directe, în funcție de criteriul reglementării într-un text de lege, în acțiuni în plată și în acțiuni în răspundere sau în garanție, după cum creanța debitorului imediat este afectată exclusiv pentru plata titularului acțiunii directe, în acțiuni directe perfecte și în acțiuni directe imperfecte, și în funcție de persoana subdebitorului împotriva căruia se poate exercita dreptul direct, în acțiuni generale și în acțiuni speciale. Atrage atenția subsecțiunea I consacrată acțiunilor directe în răspundere sau în garanție, create de jurisprudența franceză, atât în cadrul grupurilor de contracte omogene, când intervin mai multe vânzări succesive privitoare la aceleași bunuri, cât și în cadrul grupurilor de contracte *eterogene* în care se succed contracte de natură diferită, și anume un contract de vânzare-cumpărare și un contract de antrepriză sau invers. Astfel, se arată că în cadrul grupurilor de contracte omogene a fost admisă acțiunea redhibitorie exercitată de subdobânditor împotriva vânzătorului inițial și acțiunea directă „contractuală” a subdobânditorului exercitată contra fabricantului „pentru livrarea neconformă”, fondată pe defectul de conformitate al bunului și chiar pentru încălcarea obligației de consiliere. De asemenea, în cadrul grupurilor de contracte eterogene, se constată că jurisprudența franceză a admis acțiunea directă a cumpărătorului împotriva constructorului unui imobil pentru vicii ascunse ale lucrului vândut, cu toate că nu exista un text legal care să prevedă această acțiune, în mod expres, și, în aceleași condiții, acțiunea directă a beneficiarului lucrării sau a cumpărătorului împotriva fabricantului, apreciind că aceștia dispun de o „acțiune contractuală directă”, ce se transmite odată cu dreptul de proprietate al bunului. În urma unui studiu detaliat al jurisprudenței franceze cu privire la această problemă, se concluzionează în sensul că acțiunea directă în răspundere în cazul grupurilor de contracte este permisă în cazul în care titularul acțiunii directe, victimă a prejudiciului este titularul dreptului de proprietate asupra bunului. Acest drept de proprietate, întrucât îl leagă de terț, îi permite

beneficiarului să facă apel la drepturile și acțiunile în justiție cu privire la bun și, mai ales, la acțiunea în garanție sau în răspundere contra terțului.

Secțiunea a-III-a este consacrată condițiilor pe care trebuie să le îndeplinească, pentru exercitarea dreptului direct, creditorul, debitorul intermediar și terțul subdobânditor, precum și analizei dreptului de opțiune al titularului acțiunii directe. Reține atenția analiza dreptului de opțiune al titularului acțiunii directe. Astfel, creditorul direct poate acționa fie numai împotriva debitorului său imediat, fie numai contra terțului sau terților, situație foarte des întâlnită în cazul în care debitorul imediat este insolubil sau într-o procedură de declarare a falimentului său, fie împotriva ambilor debitori, întrucât terțul nu se substituie debitorului imediat, ci creditorul are posibilitatea de a cumula cele două acțiuni, ba mai mult are posibilitatea de a cumula acțiunile contra a doi subdebitori, debitori ai debitorului său intermediar, în limita creanței sale, fundamentul dreptului de opțiune fiind existența unei obligații *in solidum* a debitorului și subdebitorului sau a celor doi subdebitori. Se admite, de asemenea, că dreptul de opțiune al creditorului conferă acțiunii directe autonomie față de acțiunea de care acesta dispune contra propriilor săi debitori. Astfel, pentru exercitarea acțiunii directe, creditorul nu trebuie să procedeze la punerea în întârziere a terțului, chiar dacă această condiție rezultă din clauzele contractului încheiat între debitorul imediat și subdebitor și nici a debitorului imediat, având în vedere caracterul acțiunii directe de mijloc juridic de conservare, a cărei exercitare nu este condiționată de insolabilitatea debitorului imediat.

Secțiunea a IV-a reglementează domeniul acțiunilor directe, care este divizat în două mari categorii: acțiuni directe reglementate de Codul civil, subsecțiune în care sunt tratate acțiunea directă a lucrătorilor folosiți de un antreprenor împotriva comitentului sau clientului acestuia în scopul de a obține plata sumelor la care au dreptul pentru munca prestată și acțiunea directă a mandantului împotriva submandatarului sau a mandatarului substituit, potrivit și viitoarei reglementări cuprinse în Noul Cod civil, acțiunea directă a locatorului împotriva sublocatorului reglementată de 1807 alin. 1 și alin. 3 din Noul Cod civil, precum și acțiunile directe reglementate în alte legi speciale, subsecțiune în care sunt tratate acțiunea directă a victimei accidentului împotriva asigurătorului de răspundere civilă, reglementată de Legea nr.136/1995 privind asigurările și reasigurările în România, acțiunea directă a salariatului temporar împotriva utilizatorului de muncă

temporară pentru plata salariului, a contribuțiilor și a impozitelor devenite scadente și exigibile, reglementată de Codul Muncii, acțiunea directă a utilizatorului din contractul de leasing contra furnizorului bunului sau bunurilor care i-au fost date în leasing de către finanțator, reglementată de Ordonanța Guvernului nr. 51/1997, privind operațiunile de leasing și societățile de leasing.

În ceea ce privește acțiunea directă a locatorului împotriva sublocatorului reglementată de 1807 alin. 1 și alin. 3 din Noul Cod civil, se arată că deși art. 1807 alin. 1 nu folosește sintagma de « acțiune directă » sau « drept direct », locatorul exercită împotriva sublocatarului o acțiune directă. În susținerea acestui punct de vedere se aduc argumente privitoare la aplicabilitatea mecanismului acțiunii directe: existența a două contracte, între locator și locatar și între locatar și sublocatar, locatorul fiind terț față de contractul încheiat între locatar și sublocatar. Prin contractul de locațiune se stabilesc drepturi și obligații în sarcina ambelor părți, printre care și obligația de plată a chiriei de către locatar în favoarea locatorului, pentru bunul închiriat, locatorul fiind creditorul locatarului. De asemenea, prin contractul de sublocațiune se stabilesc drepturi și obligații în sarcina ambelor părți, sublocatarul fiind debitorul locatarului în ceea ce privește obligația de plată a chiriei pentru bunul ce formează obiectul sublocațiunii. Astfel, se are în vedere existența triunghiului pe care îl presupune exercitarea acțiunii directe, și anume locatorul este creditorul locatarului, care, la rândul lui, este creditorul sublocatarului, având calitatea de debitor mediat, în timp ce sublocatarul dobândește calitatea de subdebitor. Locatorul, în calitate de titular al acțiunii directe, exercită dreptul direct împotriva debitorului debitorului său, în limitele obligației proprii a acestuia de plată a chiriei pe care o datorează locatarului principal. Locatorul, potrivit art. 1807 din Noul Cod Civil, are, însă, la îndemână două acțiuni directe, și anume pentru plata chiriei pe care locatorul o datorează și pentru neexecutarea de către sublocatar a obligațiilor stabilite în contractul de sublocațiune. Spre deosebire de alineatul 1, art. 1807 alin. 3 din Noul Cod Civil prevede că locatorul se poate îndrepta *direct* împotriva sublocatarului pentru a-l constrânge la executarea celorlalte obligații asumate prin contractul de sublocațiune. Acțiunea directă și în acest caz este compusă din aceleași operațiuni juridice: existența contractului de locațiune între locator și locatar și a contractului de sublocațiune între locatar și sublocatar, locatorul, în calitate de creditor, acționându-l în

mod direct pe sublocatar, în calitate de subdebitor, pentru executarea obligațiilor pe care acesta și le-a asumat prin contractul de sublocațiune, față de care este un terț, fiind pentru el o *res inter alios acta*. Obiectul acțiunii directe se limitează, însă, la obligațiile pe care sublocatarul și le-a asumat față de creditorul său, debitorul intermediar, locatarul, prin contractul de sublocațiune, altele decât cele privitoare la plata chiriei pentru lucrul închiriat.

În ceea ce privește acțiunile directe reglementate de legi speciale se face o analiză detaliată a condițiilor de exercitare a acțiunii directe a victimei care a suferit un prejudiciu împotriva asigurătorului de răspundere civilă, în cadrul unui proces civil, și a condițiilor de exercitare a acțiunii directe a victimei care a suferit un prejudiciu împotriva asigurătorului de răspundere civilă obligatorie, în cadrul unui proces penal, fiind realizată o analiză amplă a soluțiilor jurisprudențiale și formulate opinii cu privire la obligativitatea participării asigurătorului de răspundere civilă obligatorie în cadrul unui proces penal, existența dreptului de opțiune al victimei și în cazul exercitării acțiunii civile în cadrul procesului penal, posibilitatea angajării unei răspunderi concomitente atât a asiguratului cât și a asigurătorului fundamentate pe o obligație in solidum între aceștia, fapt ce permite, natura juridică a răspunderii contractuale a asigurătorului față de victimă. Tot în această secțiune, se realizează un studiu de drept comparat cu privire la condițiile de exercitare ale acțiunii directe a victimei care a suferit un prejudiciu împotriva asigurătorului de răspundere civilă în dreptul francez.

Secțiunea a VI-a este consacrată efectelor acțiunii directe față de subdebitor și de creditorii acestuia, față de debitorul intermediar, față de creditorii debitorului intermediar, fiind subliniate deosebiri față de acțiunea oblică, acțiunea pauliană sau acțiunea în declararea simulației. În acest sens se reține, că acțiunea directă reprezintă o măsură de conservare, întrucât imobilizează în mâinile subdebitorului și îl împiedică pe acesta să invoce împotriva creditorului excepții născute posterior nașterii dreptului acestuia sau exercitării acțiunii directe. Ulterior acestui moment, spre deosebire de acțiunea oblică, de cea pauliană sau de cea în declararea simulației, acțiunea directă apare ca un mijloc de executare a creanței împotriva terțului, întrucât acesta va trebui să plătească datoria, să repare prejudiciul de care este responsabil sau să garanteze pentru existența viciului ce afectează bunul. Ca și în cazul acțiunii oblice, titularul acțiunii directe exercită împotriva

subdebitorului dreptul debitorului său. Astfel, creditorul poate să-i opună subdebitorului toate caracterele și accesoriile dreptului debitorului său, putându-se prevala de garanțiile și accesoriile care-l însoțesc. Spre deosebire, însă, de acțiunea oblică, care are drept efect reconstituirea patrimoniului debitorului, titularul acțiunii directe are un drept propriu ce reprezintă o garanție personală și care îi permite să-și realizeze, cu prioritate, creanța, față de ceilalți creditori chirografari ai debitorului. Acțiunea directă profită exclusiv titularului său care scapă de concursul creditorilor debitorului intermediar, ca și în cazul acțiunii pauliene. Deși condițiile și efectele celor două acțiuni sunt diferite, în cazul acțiunii pauliene actul juridic fraudulos devenind inopozabil, exercitarea acțiunii directe și a acțiunii revocatorii, profită doar titularului acțiunii. Astfel, creditorii debitorului intermediar nu pot urmări creanța indisponibilizată. Valoarea indisponibilizată nu va intra în patrimoniul debitorului principal, pentru a putea servi drept gaj general pentru creditorii chirografari ai acestuia, beneficiarul acțiunii directe fiind scutit de a suporta concursul acestora. În ceea ce privește un eventual conflict ce ar putea surveni între diferiții titulari ai acțiunii directe atunci când există un concurs între două acțiuni directe ce au același obiect, o sumă de bani, ce nu a fost încă atribuită unuia dintre creditori (titular al unei acțiuni directe perfecte) și niciunul dintre cei doi creditori nu beneficiază de o cauză de preferință, un privilegiu atașat creanței lor, se susține că se va da prioritate aceluia care a imobilizat primul creanța pentru acoperirea datoriei sale, ceea ce presupune identificarea ordinii de exercitare a acțiunilor în concurs. În cazul în care acțiunile directe sunt exercitate simultan, se apreciază că suma corespunzătoare creanței debitorului intermediar se va repartiza proporțional cu valoarea creanței între creditori fiind aplicabil principiul egalității creditorilor chirografari, trăsătură a dreptului de gaj general.

Capitolul VI cuprinde o prezentare a altor drepturi ale creditorilor chirografari fundamentate pe dreptul de gaj general, în materie succesorală, la decesul debitorului, precum și în ceea ce privește notarea în cartea funciară a măsurilor asigurătorii și a acțiunilor judiciare fundamentate pe dreptul de gaj general.

Creditorii debitorului au posibilitatea de a efectua notări în cartea funciară a imobilelor aflate în patrimoniul debitorului. Observăm că Noul Cod civil, ca și actuala reglementare, menționează acte sau fapte referitoare la imobil ce trebuie să fie notate în mod obligatoriu, precum și acte dau fapte a căror notare este facultativă. Tot astfel, unele

notări au ca efect opozabilitatea față de terți, în timp ce altele asigură doar informarea acestora cu privire la situația juridică a imobilului, aducând la cunoștința persoanelor interesate existența unor procese aflate în curs de soluționare ce pun în discuție drepturi cu privire la imobilul respectiv. Noul Cod civil păstrează, de asemenea, actuala reglementare, instituind obligația de notare în cartea funciară a acțiunilor judiciare de drept comun, menționând, în acest sens, în art. 902 alin. 2 pct 19 următoarele acțiuni: acțiunile pentru apărarea drepturilor reale înscrise în cartea funciară, acțiunea în partaj, acțiunile în desființarea actului juridic pentru nulitate, rezoluțiune ori alte cauze de ineficacitate, acțiunea revocatorie, precum și orice alte acțiuni privitoare la alte drepturi, fapte, alte raporturi juridice în legătură cu imobilele înscrise. După cum se poate observa aria acțiunilor ce pot fi notate în cartea funciară este foarte largă, Noul Cod civil încercând să dea o reglementare cât mai completă.

Creditorii chirografari își păstrează dreptul de gaj general asupra patrimoniului debitorului și în situația în care acesta decedează. Prin efectul transmisiunii succesoriale, obligațiile pe care defunctul le avea față de creditorii săi sunt preluate de moștenitori. Creditorii chirografari ai defunctului riscă în cazul în care moștenitorul este insolubil, ca, în urma acceptării succesiunii, să vină în concurs cu proprii creditorii ai moștenitorului și să nu mai poată să-și satisfacă propriile creanțe. De aceea, legea le dă posibilitatea să solicite separația de patrimonii, păstrând integritatea patrimoniului succesoral, gajul lor general. Creditorilor defunctului le este recunoscut dreptul de a cere inventarierea bunurilor succesoriale și chiar sigilarea și predarea lor unui custode, pentru a evita înstrăinarea, dosirea, pierderea sau înlocuirea acestor bunuri.

Noul Cod civil se adaptează evoluției instituției separației de patrimonii, precum și cerințelor privitoare la stabilirea unei concordanțe între denumirea și caracteristicile operațiunii juridice. În acest sens, textul menționat nu mai folosește sintagma de „separație de patrimonii”. Art. 1.156 alin. 5 din Noul Cod civil reglementează un drept de preferință în favoarea anumitor categorii de creditorii, cu titlu de reglare a pasivului succesoral.

Dacă în actuala reglementare creditorii puteau cere separația de patrimonii, Noul Cod civ. nu mai reglementează acest drept în mod opțional, ci ca pe un privilegiu general, o cauză personală de preferință, neînsoțită de vreun drept de urmărire, ce le conferă

titularilor posibilitatea de a fi plătiți înaintea altor creditori, datorită cauzei juridice ce a generat creanța lor. Până la momentul partajului, creditorii moștenirii au posibilitatea de a cere să fie plătiți din bunurile aflate în indiviziune. De asemenea, ei pot solicita executarea silită asupra acestor bunuri (art. 1155 alin. 2 din Noul Cod civ.). Pe de altă parte, art. 1.156 alin. (1) prevede că “Înainte de partajul succesoral, creditorii personali ai unui moștenitor nu pot urmări partea acestuia din bunurile moștenirii.”

Reglementând indivizibilitatea gajului general al creditorilor chirografari ai defunctului cât timp durează indiviziunea între moștenitori, ca excepție de la regula diviziunii de drept a pasivului succesoral proporțional cu părțile ereditare, instituită prin art. 1.155 alin. 1 din Noul Cod civ., legiuitorul oferă garanții creditorilor moștenitorului de a-și recupera creanțele. Aceștia au un drept de gaj general specializat asupra masei succesoriale, ce le permite până la partaj să-și realizeze creanțele ce devin exigibile, din activul acestei mase patrimoniale. Creditorii personali ai unui moștenitor nu pot urmări partea acestuia din bunurile moștenirii, până la partaj, întrucât aceștia nu au un drept de gaj general cu privire la această masă patrimonială.

După partajul succesoral, când masa bunurilor patrimoniale se contopește în patrimoniul moștenitorului, legea acordă un drept de preferință anumitor categorii de creditori, cu privire la o anumită categorie de bunuri, față de creditorii moștenitorului. Dreptul de preferință este acordat, de această dată printr-o prevedere expresă, creditorilor defunctului, „creditorii ale căror creanțe s-au născut înainte de deschiderea moștenirii” și creditorilor indiviziunii, „creditorii ale căror creanțe provin din conservarea sau din administrarea bunurilor moștenirii”, care reprezintă, creditorii moștenirii, titulatură folosită de art. 1156 alin. 5. De asemenea, dreptul de preferință este acordat legatarilor cu titlu particular, ori de câte ori obiectul legatului nu constă într-un bun individual determinat, ci în bunuri de gen. Ca efect al privilegiului, creditorii moștenirii au dreptul de a fi plătiți cu preferință față de creditorii personali ai moștenitorului.

Noul Cod civil cuprinde prevederi exprese cu privire la operațiunea juridică a inventarului în materie succesorală. Articolele 1.115-1.118 din Noul Cod civil prevăd modalitatea de întocmire a inventarului, a procesului-verbal de inventariere, măsurile speciale de conservare a bunurilor și măsurile speciale privind sumele de bani și alte

valori din patrimoniul succesoral. Deși unele dispoziții sunt comune cu cele din actuala reglementare, Noul Cod civil aduce și modificări față de actuala procedură.

În timp ce actuala reglementare folosește o formulă cu caracter general « persoane interesate », viitoarea reglementare, prin art. 1.115 alin. 1, indică drept titulari ai dreptului de a solicita efectuarea unui inventar al bunurilor successorale, pe succesibili și pe creditorii moștenirii, precum și orice altă persoană interesată. Din perspectiva creditorilor moștenirii, interesul lor este același: informarea cu privire la bunurile ce formează dreptul lor de gaj general, respectiv împiedicarea înstrăinării, pierderii, înlocuirii sau distrugerii bunurilor successorale.

Dacă în actuala reglementare cel care dispunea cu privire la întocmirea inventarului era doar notarul, în viitoarea reglementare notarul va putea să dispună măsura de conservare doar în cazul în care succesibili sau persoanele care dețin bunuri din patrimoniul succesoral nu se opun. Potrivit actualei reglementări, în cazul în care cel care deținea bunurile nu-i permitea notarului să le inventarieze, acesta întocmea doar un proces-verbal, fără a se menționa de legiuitor consecințele refuzului persoanei deținătoare și posibilitățile concrete pentru inventarierea în această situație a bunurilor successorale. Prin viitoarea reglementare, legiuitorul intervine în mod just și prevede că în acest caz, inventarierea bunurilor successorale se va dispune de instanța competentă, și anume instanța judecătorească de la locul deschiderii moștenirii. În ceea ce privește instanța competentă, observăm că aceasta nu este indicată ca fiind instanța în raza căreia se află ultimul domiciliu al defunctului, ci instanța de la locul deschiderii moștenirii, legiuitorul acoperind altfel și situațiile în care defunctul nu a avut un domiciliu în România sau nu a avut un domiciliu. Persoana interesată va solicita o astfel de măsură în regim de urgență, în conformitate cu dispozițiile art. 982 Noul Cod proc. civ., privitoare la ordonanța președințială.

Titlul III intitulat „*Mijloace de protecție de drept procesual ale creditorilor fundamentate pe gajul general asupra patrimoniului debitorului*” cuprinde două capitole.

Capitolul I, după cum sugerează și denumirea dată, tratează intervenția voluntară a creditorilor în procesele debitorului, fiind format din 6 secțiuni. Primele două secțiuni sunt dedicate analizei noțiunii de „parte”, respectiv a noțiunii de „terț”, în procesul civil.

Raportat la poziția de terț în procesul civil a creditorului chirografar, se reține că acesta poate interveni în procesul civil atât pe calea intervenției principale, cât și pe calea intervenției accesorii. În acest sens se argumentează că, pentru a evita introducerea ulterioară a unei acțiuni pauliene, creditorul chirografar va interveni în litigiul în care este parte debitorul său, împiedicând, prin prezența sa în proces și prin formularea apărărilor corespunzătoare, prejudicierea intereselor sale; în cauzele având ca obiect partaj succesoral creditorii chirografari ai unui coindivizar sunt obligați să intervină în mod voluntar în proces pe calea opoziției la împărțea și să-și exercite dreptul de opoziție, potrivit art. 785 Cod civil, sub sancțiunea de a nu-și mai putea valorifica ulterior pretențiile; în cauzele având ca obiect partaj bunuri comune, creditorul chirografar al masei bunurilor comune are interesul intervenției în proces pentru a obține valorificarea creanței sale, odată cu lichidarea masei comunitare a soților, în caz contrar urmând să suporte concursul creditorilor personali ai fiecăruia dintre soți; creditorul chirografar poate interveni în procesele în care debitorul său nu are calitatea de parte pentru a apăra drepturile acestuia, exercitând pe calea acțiunii oblice drepturile deja născute sau intrate în patrimoniul debitorului său, în cazul neglijenței acestuia în exercitarea drepturilor sale patrimoniale. De asemenea, creditorul poate interveni, pe calea intervenției accesorii, în procesele în care debitorul are calitatea de parte pentru apărarea titlului principal sau a acțiunilor intentate contra debitorului.

Secțiunea a III-a tratează condițiile specifice pentru promovarea cererii de intervenție voluntară de către creditorul chirografar, și anume interesul de a interveni voluntar în proces al creditorului chirografar, existența unui proces civil în curs și existența unei legături de conexiune între cererea principală și cererea de intervenție

Următoarele două secțiuni sunt consacrate intervenției voluntare principale a creditorilor chirografari și intervenției voluntare accesorii a creditorilor chirografari. În cadrul subsecțiunilor privind domeniul de aplicabilitate a intervenției voluntare principale, se analizează limitările aduse dreptului creditorului de a interveni într-un proces, justificate, pe de-o parte, de obiectul pretenției deduse judecării, iar pe de altă parte de condițiile de exercitare a anumitor acțiuni civile. De asemenea, se arată că atunci când intervine într-un proces civil pentru a exercita pe cale oblică drepturile debitorului său neglijent, creditorul chirografar nu se poate substitui debitorului pentru a face să se

nască noi drepturi sau pentru a se modifica drepturile existente în patrimoniul debitorului, opțiunile de a dobândi sau de a modifica drepturi patrimoniale ori de a-și asuma noi datorii aparținând exclusiv debitorului. Pentru stabilirea domeniului de aplicabilitate se analizează soluții jurisprudențiale, pronunțate în materia acțiunilor exclusiv atașate persoanei (anularea sau desfacerea căsătoriei, tăgadă paternitate, punere sub interdicție, stabilire filiație), în materia ordonanței președințiale, în materia partajului succesoral, în materie posesorie, în materia litigiilor arbitrale, în materia litigiilor de dreptul muncii, în materie necontencioasă.

Ultima secțiune dedicată concluziilor subliniază utilitatea intervenției creditorului chirografar în procesele debitorului său, în încercarea acestuia de a asigura conservarea patrimoniului debitorului său de a-și asigura apărarea drepturilor proprii, unele dintre acestea, nemaiputând fi valorificate pe cale separată.

Cel de-al doilea capitol al Titlului III, intitulat „*Măsurile asigurătorii*”, tratează într-o manieră comparativă, în opt secțiuni, sechestrul judiciar, sechestrul asigurător și poprirea asigurătoriei. Prima dintre secțiunile componente tratează aspecte introductive, referitoare la precedente istorice și evoluția reglementării legale în materie, în timp ce ultima secțiune este dedicată concluziilor autorului. Secțiunile II – VII tratează noțiunea și natura juridică a celor trei măsuri asigurătorii, bunurile asupra cărora pot fi instituite, condițiile necesare instituirii, procedura de soluționare, executarea măsurilor asigurătorii, efecte și încetarea măsurilor asigurătorii. Fiecare dintre secțiunile II-VII au o structură diferită față de celelalte capitole de până acum, în sensul că se prezintă aspecte teoretice și practice privitoare la fiecare dintre cele trei măsuri asigurătorii și, într-o subsecțiune distinctă, aspecte comparative între sechestrul judiciar, sechestrul asigurător și poprirea asigurătorie. În ceea ce privește subsecțiunea privitoare la bunurile ce pot face obiectul popririi asigurătorii, se analizează posibilitatea instituirii popririi asigurătorii cu privire la drepturile indivize ale debitorului. În acest sens se susține posibilitatea creditorilor unuia dintre moștenitori de a popri asigurătoriu în mâinile celorlalți comoștenitori, valorile ce s-ar cuveni debitorului lor după lichidarea succesiunii și efectuarea partajului sau posibilitatea creditorului unuia dintre moștenitori de a popri asigurătoriu, în mâinile debitorului succesiunii, cota parte cuvenită debitorului său din suma datorată succesiunii. Se apreciază că valabilitatea popririi instituite în ceea ce privește drepturile indivize

depinde de efectele partajului. Astfel, în cazul în care creanța poprită cade în lotul debitorului nu există nici o discuție cu privire la validitatea popririi înființate. În cazul în care în urma efectuării partajului, creanța poprită cade în lotul altui moștenitor, poprirea înființată în timpul indiviziunii nu este valabilă, întrucât în materie de partaj de creanțe, creanțele și datoriile defunctului se divid de plin drept între mostenitori din momentul deschiderii succesiunii.

Titlul al IV-lea, care încheie lucrarea, conține concluziile privind drepturile creditorilor asupra patrimoniului debitorului întemeiate pe dreptul de gaj general, sintetizând principalele coordonate ale cercetării și propunerile de lege ferenda analizate anterior.

În ceea ce privește propunerile de lege ferenda, deși apariția Noului Cod civil va reglementa într-un mod complet și coerent mijloacele de protecție oferite creditorilor pentru apărarea dreptului lor de gaj general, spre deosebire de actuala reglementare, care, am remarcat de mai multe ori, are un caracter lapidar și este, uneori, perimată, analiza instituțiilor prezentate pe parcursul întregii lucrări ne-a permis formularea anumitor propuneri *de lege ferenda*, care apreciem că ar contribui la perfecționarea cadrului normativ actual și pe care le vom prezenta în această secțiune într-un mod sumar.

1) în materia acțiunii oblice

Noul Cod civil reglementează cazuri particulare de aplicabilitate ale acțiunii oblice, în materie succesorală, reglementând dreptul creditorilor chirografari de a accepta succesiunea în locul debitorului său moștenitor. În acest sens art. 1107 din Noul Cod civil prevede că „creditorii succesibilului pot accepta moștenirea, pe cale oblică, în limita îndestulării creanței lor.” Trebuie să avem în vedere că prin acceptarea succesiunii, creditorii chirografari exercită în locul debitorului lor un drept de opțiune al debitorului, având în vedere că de la data deschiderii succesiunii bunurile succesoriale constituie o masă patrimonială distinctă ce se regăsește în patrimoniul debitorului. Astfel, nu se poate aprecia că, în acest caz, pe calea acțiunii oblice creditorii fac să ia naștere un drept nou în patrimoniul debitorului, întrucât dreptul exista anterior exercitării acțiunii oblice. Acceptarea succesiunii nu face decât să se consolideze dobândirea care a avut loc la data

deschiderii moștenirii. Întrucât creditorii exercită drepturile debitorului, în cazul exercitării acțiunii oblice trebuie să fie îndeplinite condițiile privitoare la termenul de opțiune succesorală.

În ceea ce privește bunurile ce vor intra în patrimoniul debitorului, legiuitorul a limitat, însă, valoarea bunurilor succesoriale, Noul Cod civil menționând „limita îndestulării creanței lor”. Art. 1107 din Noul Cod civil reia doar teza finală din actualul art. 699 Cod civil, fără, însă, a avea în vedere că actuala reglementare prevedea posibilitatea acceptării succesiunii de către creditor ca o consecință a admiterii acțiunii pauliene, când se revoca renunțarea frauduloasă, „numai în favorul creditorilor și numai până la concurența creanțelor lor”. Date fiind efectele juridice individuale ale acțiunii pauliene, spre deosebire de cele colective ale acțiunii oblice, revocarea renunțării la succesiune și acceptarea succesiunii în limita creanței creditorului reprezenta o reparație a drepturilor celui fraudat.

Limitarea posibilității creditorilor succesibilului de a accepta moștenirea, pe cale oblică, în limita îndestulării creanței lor, apreciem că nu corespunde scopului acțiunii oblice ca măsură conservatorie a drepturilor creditorului chirografar. În acest sens, menționăm că exercitarea acțiunii oblice de către unul dintre creditorii chirografari are în vedere realizarea ulterioară a creanțelor aparținând tuturor creditorilor urmăritori, în considerarea caracterului colectiv al acțiunii oblice. Interpretarea restrictivă a textului de lege, în sensul acceptării bunurilor succesoriale doar în limita creanței creditorului reclamant, ar lipsi de finalitate scopul urmărit prin exercitarea acțiunii oblice, întrucât creditorul reclamant nu are un drept de preferință cu privire la acele bunuri, ci acestea servesc garanției generale, comune proporționale a tuturor creditorilor chirografari.

Cu privire la acest aspect, față de observațiile formulate anterior, propunerea noastră *de lege ferenda* este în sensul completării art. 1107 din Noul Cod civil cu sintagma „în limita îndestulării creanțelor tuturor creditorilor la momentul formulării acțiunii”, în sensul ca acceptarea succesiunii să se realizeze de către creditorul reclamant în limita creanțelor tuturor creditorilor debitorului la momentul exercitării acțiunii oblice. În acest sens art. 1.107 din Noul Cod civil ar avea următorul conținut: „Creditorii succesibilului pot accepta moștenirea, pe cale oblică, în limita îndestulării creanțelor tuturor creditorilor la momentul formulării acțiunii.”

2) în materia acțiunii pauliene

Doctrina și jurisprudența franceză cunosc noi tendințe ca, pomind de la teoria fraudei, să lărgescă domeniul de aplicare a acțiunii pauliene cu privire la toate actele încheiate de debitor cu efectul fraudării sau încălcării drepturilor creditorilor săi, conferindu-i acțiunii pauliene caracterul de sancțiune de drept comun a fraudei, numită precis, fraudă pauliană

În acest sens, se remarcă abordări inovatoare cu privire la aprecierea existenței prejudiciului existenței prejudiciului prin raportare la *șansele reale ale creditorului de a fi plătit*, prin analiza nu doar a criteriilor pur cantitative, privind existența unor discrepanțe de ordin material, ci și a celor pur calitative, referitoare la natura bunurilor ce au făcut obiectul actului și care constituie activul patrimonial, caracterul ușor sesizabil al acestora sau greu urmăribil al acestora, exprimându-se opinia că un criteriu pur cantitativ ar conduce la excluderea din câmpul aplicării acțiunii pauliene a actelor cu titlu oneros încheiate în condiții normale, ce nu au creat un dezechilibru valoric, însă au adus în patrimoniul debitorului valori ușor de ascuns sau ușor de făcut să dispară. Doctrina și jurisprudența franceză, apreciază că în acest caz nu ar trebui să se mai verifice existența stării de insolvabilitate a debitorului la momentul analizării condițiilor necesare pentru admiterea acțiunii pauliene, întrucât este îndeplinită condiția existenței unui prejudiciu.

Spre deosebire, însă, de jurisprudența franceză, doctrina și jurisprudența română majoritară păstrează limite clar stabilite ale acțiunii pauliene, condiționând exercitarea acesteia de un interes actual și propriu al creditorului chirografar condiționat de existența unei stări de insolvabilitate a debitorului, condiție care este menționată distinct și de Noul Cod civil.

Apreciem că reevaluarea concepției despre existența prejudiciului în materia acțiunii revocatorii, potrivit modelului francez, ar trebui să se regăsească și în actuala reglementare a Noului Cod civil, întrucât natura bunurilor ce formează obiectul patrimoniului este esențială pentru creditorul care procedează la urmărire pentru valorificarea creanței sale.

3) în materia acțiunii directe

Prima propunere de lege ferenda se referă la reglementarea normativă a acțiunii directe ca operațiune juridică cu reguli proprii de aplicare, care să constituie dreptul comun în materie.

În același sens, legiuitorul francez a inițiat un demers legislativ de modificare și actualizare a dispozițiilor Codului civil care vizează și reglementarea acțiunii directe. Astfel, pornind de la soluțiile jurisprudențiale, Proiectul de reformă a Cărții a III-a din Codul civil francez cu privire la contracte sau obligațiile convenționale în general, reglementează instituția acțiunii directe, după cum urmează: „(1) Certains créanciers sont investis par la loi du droit d'agir directement en paiement de leur créance contre un débiteur de leur débiteur, dans la limite des deux créances. (2) L'action directe est également ouverte lorsqu'elle permet seule d'éviter l'appauvrissement injuste du créancier, compte tenu du lien qui unit les contrats”¹.

Astfel, având ca model de inspirație legiuitorul francez, apreciem că reglementarea acțiunii directe trebuie să cuprindă mecanismul juridic special al acțiunii directe ce decurge din posibilitatea legală a unui terț, care urmărește să-și satisfacă propria creanță, de a profita de clauzele unui contract încheiat de debitorul său, în calitate de creditor, și de a-l acționa pe debitorul debitorului său pentru satisfacerea creanței sale în limita creanței debitorului său, atât în afara unei proceduri judiciare, cât și prin formularea unei acțiuni în justiție, precum și efectele juridice ale exercitării dreptului direct în ceea ce privește indisponibilizarea creanței, evitarea concursului creditorilor debitorului intermediar și dreptul subdebitorului de a-i opune excepții și apărări titularului acțiunii directe până la momentul exercitării acțiunii directe.

Propunem, în acest sens, ca textul de lege să aibă următorul conținut: „ (1) *În cazurile prevăzute de lege, creditorul poate exercita direct drepturile debitorului său, contra unui debitor al debitorului său, în limitele creanței sale și a creanței debitorului său. Titularul acțiunii directe are un drept de opțiune între exercitarea acțiunii directe contra debitorului debitorului său și acțiunea de drept comun contra debitorului său.*

¹ (1) Anumiți creditori sunt investiți de lege cu dreptul de a acționa direct pentru plata creanței lor contra unui debitor al debitorului lor, în limita celor două creanțe. (2) Acțiunea directă este permisă, atunci când urmărește prin exercitarea sa evitarea îmbogățirii injuste a creditorului, ținând cont de legătura care unește contractele.”

Exercitarea dreptului direct indisponibilizează creanța, ce nu poate fi urmărită de creditorii debitorului titularului acțiunii. Debitorul debitorului poate opune titularului acțiunii directe toate excepțiile și apărările opozabile propriului său creditor, până la momentul indisponibilizării creanței.”

O a doua propunere de lege ferenda se referă la reglementarea acțiunii directe și pentru submandatar împotriva mandantului, în cazul în care substituirea a fost autorizată de mandant sau se încadrează într-unul dintre cazurile prevăzute de art. 2023 alin. 2 din Noul Cod civil ce permite substituirea de către mandatar, pentru sumele rezultând din executarea mandatului. Bilateralizarea acțiunii directe și în ceea ce-l privește de submandatar răspunde unor considerente de echitate ce stau la baza reglementării acțiunii directe, aplicabile și în acest caz, ce i-ar permite submandatarului să beneficieze de o procedură simplificată și de garanții suplimentare pentru satisfacerea creanței sale ce rezultă din îndeplinirea mandatului.

*În acest sens, propunem completarea art. 2025 din Noul Cod civil intitulat „Sumele necesare executării mandatului”, cuprins în secțiunea 3 intitulată „Obligațiile mandantului”, prin introducerea alin. 3 care să aibă următorul cuprins: „*Terțul substituit care a îndeplinit mandatul potrivit art. 2017 , are acțiune directă împotriva mandantului pentru cheltuielile rezonabile avansate pentru executarea mandatului, împreună cu dobânzile legale aferente, calculate de la data efectuării cheltuielilor și pentru repararea prejudiciului suferit de către mandatar în executarea mandatului, dacă acest prejudiciu nu provine din culpa mandatarului.*”*

4) în materia drepturilor creditorilor asupra moștenirii

Dispozițiile art. 784 din Codul civ. prevăd că “creditorii eredelui nu pot cere separația patrimoniilor în contra creditorilor succesiunii.”

Aceeași reglementare legală în ceea ce-i privește pe creditorii moștenitorului a existat în dreptul francez până în 2006, când modificarea adusă a bilateralizat privilegiul separației de patrimonii². În acest sens, dispoziția din Codul civil francez similară celei

² Modificarea dispozițiilor în materie succesorală au intervenit prin Legea din 23 iunie 2006, cu privire la art. 878 alin. 2 din C. civ.

din art. 784 din Codul civ. a fost modificată, în sensul că, la rândul lor, creditorii personali ai moștenitorului au posibilitatea de a solicita să fie preferați tuturor creditorilor defunctului asupra bunurilor moștenitorului, care nu au fost culese cu titlu succesoral. Bilateralizarea dreptului de preferință a determinat doctrina franceză să le recunoască un privilegiu de a fi preferați față de creditorii moștenirii și creditorilor sarcinilor succesoriale, priviți ca și creditorii ai moștenitorului, în ceea ce privește, însă, bunurile personale ale moștenitorului.

Propunerea noastră de lege ferenda se referă la bilateralizarea dreptului de preferință, în sensul de a le recunoaște și creditorilor personali ai moștenitorului posibilitatea de a-și acoperi creanțele din bunurile moștenitorului cu prioritate față de creditorii moștenirii, când vin în concurs cu aceștia, pe de-o parte din considerente de echitate ce justifică existența dreptului de preferință în ceea ce-i privește pe creditorii moștenirii și pe de altă parte ca urmare a reglementării specializării dreptului de gaj general în cazul divizării patrimoniului.